

KOMMISJONSFORORDNING (EU) 2017/2195**2023/EØS/2/54****av 23. november 2017****om fastsettelse av retningslinjer for balansering av elektrisk kraft(*)**

EUROPAKOMMISJONEN HAR

under henvisning til traktaten om Den europeiske unions virkemåte,

under henvisning til europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 714/2009 av 13. juli 2009 om vilkår for tilgang til nett for utveksling av elektrisk kraft over landegrensene og om oppheving av forordning (EF) nr. 1228/2003⁽¹⁾, særlig artikkel 18 nr. 3 bokstav b), artikkel 18 nr. 3 bokstav d) og artikkel 18 nr. 5, og

ut fra følgende betraktninger:

- 1) Et velfungerende og sammenkoplede indre energimarked er avgjørende for å opprettholde sikkerheten i energiforsyningen, øke konkurranseevnen og sikre at alle forbrukere kan kjøpe energi til overkommelige priser.
- 2) Et velfungerende indre marked for elektrisk kraft bør gi produsentene insentiver til å investere i ny kraftproduksjon, herunder elektrisk kraft fra fornybare energikilder, og bør legge særlig vekt på de mest isolerte medlemsstatene og regionene i Unionens energimarked. Et velfungerende marked bør også gjennom hensiktsmessige tiltak fremme en mer effektiv energibruk hos forbrukerne, og en sikker energiforsyning er en forutsetning for dette.
- 3) Forordning (EF) nr. 714/2009 fastsetter ikke-diskriminerende regler for vilkårene for tilgang til nett for utveksling av elektrisk kraft over landegrensene, særlig regler for kapasitetstildeling i overføringsforbindelser og transmisjonsnett som påvirker grensekryssende flyt av elektrisk kraft. For å arbeide mot et virkelig integrert marked for elektrisk kraft og for å ivareta driftssikkerheten, bør det utarbeides effektive balanseregler for å gi markedsdeltakerne insentiver til å bidra til å løse de systemmanglene som de er ansvarlige for. Særlig er det nødvendig å innføre regler for de tekniske og driftsmessige sidene ved balansering av system og handel med energi. Slike regler bør omfatte systemrelaterte regler for effektreserver.
- 4) Kommisjonsforordning (EU) 2017/1485⁽²⁾ fastsetter harmoniserte regler for systemdrift for operatører av transmisjonsnett («TSO»), regionale sikkerhetskoordinatorer, operatører av distribusjonsnett («DSO») og betydelige nettbrukere. Den identifiserer forskjellige kritiske systemdriftstilstander (normaldriftstilstand, skjerpet driftstilstand, nøddriftstilstand, nettsammenbrudd og gjenopprettingsstilstand). Den fastsetter også krav og prinsipper for å opprettholde driftssikkerheten i hele Unionen og har som mål å fremme samordningen av krav og prinsipper for lastfrekvensregulering og reserver i Unionen.
- 5) Denne forordningen fastsetter et sett med tekniske regler, driftsregler og markedsregler for å styre virkemåten til balansemerkene for elektrisk kraft i EU. Den fastsetter regler for kjøp av balansekapasitet, aktivering av balanseenergi og økonomisk avregning mellom balanseansvarlige. Den krever også at det utvikles harmoniserte metoder for tildeling av overføringskapasitet mellom budområder for balanseringsformål. Slike regler vil øke likviditeten i kortsiktige markeder ved å bidra til mer handel over landegrensene og mer effektiv utnyttelse av det eksisterende nettet for balanseenergi. Ettersom budene på balanseenergi vil konkurrere på balanseplattformer i EU, vil det også få positive virkninger for konkurransen.
- 6) Denne forordningen har som mål å sikre optimal forvaltning og samordnet drift av det europeiske transmisjonsnettet for elektrisk kraft og samtidig støtte arbeidet med å nå Unionens mål for utbredelse av produksjonen av fornybar energi, samt å gi fordeler for kundene. TSO-ene, eventuelt i samarbeid med DSO-er, bør ha ansvar for å organisere europeiske balansemarkeder og bør arbeide for at de integreres, samtidig som de holder systemet i balanse på en mest mulig effektiv måte. For å oppnå dette bør TSO-ene samarbeide tett både med hverandre og med DSO-ene og samordne sin virksomhet i størst mulig grad for å sikre et effektivt elektrisitetssystem i alle regioner og på alle spenningsnivåer, uten at det berører konkurransen.

(*) Denne uionsrettsakten, kunngjort i EUT L 312 av 28.11.2017, s. 6, er omhandlet i EØS-komiteens beslutning nr. 207/2020 av 11. desember 2020 om endring av EØS-avtalens vedlegg IV (Energi), ennå ikke kunngjort.

(1) EUT L 211 av 14.8.2009, s. 15.

(2) Kommisjonsforordning (EU) 2017/1485 av 2. august 2017 om fastsettelse av retningslinjer for drift av transmisjonsnettet for elektrisk kraft (EUT L 220 av 25.8.2017, s. 1).

- 7) TSO-ene bør kunne delegere alle eller deler av oppgavene i henhold til denne forordningen til en tredjepart. Den delegerende TSO-en bør fortsatt ha ansvaret for å sikre at forpliktelsene i denne forordningen overholdes. På samme måte bør medlemsstatene kunne tildele oppgaver og forpliktelser i henhold til denne forordningen til en tredjepart. En slik tildeling bør begrenses til oppgaver og forpliktelser som gjennomføres på nasjonalt plan (f.eks. balanseavregning). Begrensningene med hensyn til tildeling bør ikke føre til unødvendige endringer av eksisterende nasjonale ordninger. Imidlertid bør TSO-ene fortsatt ha ansvaret for de oppgavene de er tildelt i henhold til europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/72/EF⁽¹⁾ med hensyn til utviklingen av felleseuropeiske metoder, samt gjennomføringen og driften av en felleseuropeisk balanseplattform. Dersom det i en medlemsstat er slik at sakkunnskapen og erfaringen med balanseavregningsprosessen ligger hos en tredjepart, kan TSO-en i medlemsstaten be de andre TSO-ene og ENTSO-E om å sikre at en slik tredjepart kan bistå ved utarbeidingen av forslaget. Imidlertid ligger ansvaret for å utarbeide forslaget fortsatt hos TSO-en i medlemsstaten i samarbeid med alle andre TSO-er, og dette ansvaret kan ikke overdras til en tredjepart.
- 8) De reglene som definerer rollen til leverandører av balansetjenester og rollen til de balanseansvarlige, sikrer en rettferdig, åpen og ikke-diskriminerende framgangsmåte. Dessuten fastsetter reglene for vilkårene knyttet til balanse- ring, de prinsippene og rollene som balansevirksomheten som er omfattet av denne forordning, vil finne sted i henhold til, og sikrer tilstrekkelig konkurranse på grunnlag av like konkurransevilkår for markedsdeltakerne, herunder aggregatorer av etterspørselsfleksibilitet og aktiva på distribusjonsnivå.
- 9) Alle leverandører av balansetjenester som har til hensikt å levere balanseenergi eller balansekapasitet, må gjennomføre en kvalifiseringsprosess som er definert av TSO-ene, i nært samarbeid med DSO-ene ved behov.
- 10) Integrasjonen av balanseenergimarkedene bør forenkles ved å opprette felleseuropeiske plattformer for drift av prosessen for utligning av motsattrettede ubalanser og muliggjøre utveksling av balanseenergi fra frekvensgjenopp- rettingsreserver og erstatningsreserver. Samarbeidet mellom TSO-ene skal være strengt begrenset til det som er nødvendig for å kunne utforme, gjennomføre og drive disse europeiske plattformene på en effektiv og sikker måte.
- 11) Plattformene for utveksling av balanseenergi fra frekvensgjenoppsettingsreserver og erstatningsreserver bør benytte en modell med budlister for å sikre kostnadseffektiv aktivering av bud. Bare dersom en nytte- og kostnadsanalyse utført av alle TSO-er viser at modellen for plattformen for utveksling av balanseenergi fra frekvensgjenoppsettingsreserver med automatisk aktivering bør endres, bør det være mulig for TSO-ene å gjennomføre og sette i drift plattformen basert på en annen modell.
- 12) Integrasjon av balanseenergimarkedene bør gjøre det lettere å oppnå et velfungerende intradagmarked, for å gjøre det mulig for markedsdeltakerne å balansere seg så tett opptil sanntid som mulig. Bare de ubalansene som gjenstår etter utgangen av intradagmarkedet, bør balanseres av TSO-ene innenfor rammene av balansemarkedet. Harmoniseringen av balanseavregningsperiode til 15 minutter i Europa bør støtte intradaghandel og fremme utviklingen av en rekke handelsprodukter med samme leveringsperioder.
- 13) For å muliggjøre utveksling av balansetjenester, opprettelse av felles budlister og tilstrekkelig likviditet i balanse- markedet, er det nødvendig å regulere standardiseringen av balanseprodukter. Denne forordningen inneholder en liste over det minstesettet av standardspesifikasjoner og tilleggsspesifikasjoner som definerer standardprodukter.
- 14) Prisfastsettelsesmetoden for standardproduktene for balanseenergi bør gi positive insentiver for markedsdeltakere til å holde og/eller bidra til å gjenopprette systembalansen i deres område for ubalansepris, redusere ubalansen i systemet og kostnadene for samfunnet. En slik framgangsmåte for prisfastsettelse bør tilstrebe en økonomisk effektiv bruk av laststyring og andre balanseressurser som er underlagt grenser for driftssikkerhet. Den prisfastsettelsesmetoden som brukes ved kjøp av balansekapasitet, bør tilstrebe en økonomisk effektiv bruk av laststyring og andre balanseressurser som er underlagt grenser for driftssikkerhet.
- 15) For å gjøre det mulig for TSO-ene å kjøpe og bruke balansekapasitet på en effektiv, økonomisk og markedsbasert måte, er det nødvendig å fremme markedsintegrasjonen. I den forbindelse fastsetter denne forordningen tre metoder som TSO- ene kan bruke til å tildele utvekslingskapasitet mellom budområder for utveksling av balansekapasitet og deling av reserver, når dette underbygges av en nytte- og kostnadsanalyse: samoptimeringsprosessen, den markedsbaserte tildelingsprosessen og tildelingen basert på en analyse av økonomisk effektivitet. Den samoptimerede tildelingsprosessen

(1) Europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/72/EF av 13. juli 2009 om felles regler for det indre marked for elektrisk kraft og om oppheving av direktiv 2003/54/EF (EUT L 211 av 14.8.2009, s. 55).

bør foregå på dagen-før-basis, mens den markedsbaserte tildelingsprosessen kan foretas dersom kontrakt inngås høyst én uke før leveringingen av balansekapasitet, og tildelingen basert på en analyse av økonomisk effektivitet dersom kontrakt inngås mer enn én uke før leveringingen av balansekapasitet, på det vilkåret at de volumene som tildeles, er begrenset, og at det foretas en vurdering hvert år.

- 16) Når en metode for tildelingsprosessen av utvekslingskapasitet mellom budområder er godkjent av relevante reguleringsmyndigheter, kan tidlig anvendelse av metoden av to eller flere TSO-er finne sted for å høste erfaringer og muliggjøre en smidig anvendelse av flere TSO-er i framtiden. Anvendelsen av en slik metode, dersom en slik eksisterer, bør likevel harmoniseres av alle TSO-er for å fremme markedsintegrasjonen.
- 17) Det overordnede målet for balanseavregning er å sikre at de balanseansvarlige støtter balansen i systemet på en effektiv måte og å stimulere markedsdeltakerne til å holde og/eller bidra til å gjenopprette systembalansen. Denne forordningen fastsetter regler for balanseavregning som sikrer at dette skjer på ikke-diskriminerende, rettfærdig, objektivt og åpent grunnlag. For å gjøre balansemarkedene og det samlede energisystemet egnet for integrasjon av stadig større andeler av variable fornybare energikilder, bør ubalanseprisene gjenspeile energiens sanntidsverdi.
- 18) Det bør i denne forordningen fastsettes en prosess for midlertidig å gi TSO-ene unntak fra anvendelsen av visse regler for å ta hensyn til bestemte omstendigheter, for eksempel i tilfeller der overholdelse av disse reglene i ekstraordinære tilfeller kan medføre risiko for driftssikkerheten eller føre til forhastet utskifting av smart nettinfrastruktur.
- 19) I samsvar med artikkel 8 i europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 713/2009⁽¹⁾ bør Byrådet for samarbeid mellom energireguleringsmyndigheter («byrådet») treffe en beslutning dersom de relevante reguleringsmyndighetene ikke kan bli enige om felles vilkår eller metoder.
- 20) Denne forordningen er utarbeidet i nært samarbeid med byrådet, ENTSO for elektrisk kraft («ENTSO-E») og berørte parter med henblikk på å vedta effektive, balanserte og forholdsmessige regler basert på gjennomsiktighet og delaktighet. I samsvar med artikkel 18 nr. 3 i forordning (EF) nr. 714/2009 skal Kommisjonen samrå seg med byrådet, ENTSO-E og andre relevante berørte parter før det fremmes eventuelle forslag til endringer av denne forordningen.
- 21) Tiltakene fastsatt i denne forordningen er i samsvar med uttalelse fra komiteen nevnt i artikkel 23 nr. 1 i forordning (EF) nr. 714/2009.

VEDTATT DENNE FORORDNINGEN:

AVDELING I

ALMINNELIGE BESTEMMELSER

Artikkel 1

Formål og virkeområde

1. Denne forordningen fastsetter detaljerte retningslinjer for balansering av elektrisk kraft, herunder fastsettelse av felles prinsipper for kjøp og avregning av frekvensreguleringsreserver, frekvensgjenoppretingsreserver og erstatningsreserver samt en felles metode for aktivisering av frekvensgjenoppretingsreserver og erstatningsreserver.
2. Denne forordningen får anvendelse på operatører av transmisjonsnett («TSO»), operatører av distribusjonsnett («DSO»), herunder lukkede distribusjonsnett, reguleringsmyndigheter, Byrådet for samarbeid mellom energireguleringsmyndigheter («byrådet»), det europeiske nettverk av operatører av transmisjonsnett for elektrisk kraft («ENTSO-E»), tredjeparter som ansvar er delegert til eller tildelt, og andre markedsdeltakere.
3. Denne forordningen får anvendelse på alle transmisjonsnett og overføringsforbindelser i Unionen, unntatt transmisjonsnett på øyer som ikke er knyttet sammen med andre transmisjonsnett via overføringsforbindelser.
4. Dersom det er mer enn én TSO i en medlemsstat, får denne forordningen anvendelse på alle TSO-er i medlemsstaten. Dersom en TSO ikke har en funksjon som er relevant for én eller flere forpliktelser i henhold til denne forordningen, kan medlemsstatene bestemme at ansvaret for å oppfylle disse forpliktelsene pålegges én eller flere bestemte TSO-er.

⁽¹⁾ Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 713/2009 av 13. juli 2009 om opprettelse av et byrå for samarbeid mellom energireguleringsmyndigheter (EUT L 211 av 14.8.2009, s. 1).

5. Dersom et kontrollområde for lastfrekvensregulering («LFC») består av to eller flere TSO-er, kan alle TSO-er i dette LFC-området beslutte, med forbehold for godkjenning fra relevante reguleringsmyndigheter, å utøve én eller flere forpliktelser i henhold til denne forordningen på en samordnet måte for alle planleggingsområder i LFC-området.
6. De europeiske plattformene for utveksling av standardprodukter for balanseenergi kan åpnes for TSO-er som driver virksomhet i Sveits, forutsatt at nasjonal rett i landet gjennomfører de viktigste bestemmelsene i Unionens regelverk for markedet for elektrisk kraft, og at det finnes en mellomstatlig avtale om samarbeid om elektrisk kraft mellom Unionen og Sveits, eller dersom utelukkelse av Sveits kan føre til ikke planlagte fysiske kraftstrømmer via Sveits som setter system-sikkerheten i regionen i fare.
7. Med forbehold for vilkårene i nr. 6, skal Kommisjonen på grunnlag av en uttalelse fra byrået og alle TSO-er etter framgangsmåten fastsatt i artikkel 4 nr. 3, treffe beslutning om hvorvidt Sveits skal få delta i de europeiske plattformene for utveksling av standardprodukter for balanseenergi. De rettighetene og forpliktelsene som gjelder for Sveits' TSO-er, skal være i samsvar med rettighetene og forpliktelsene til TSO-er som driver virksomhet i Unionen, for å sikre et velfungerende balansemarked på unionsplan og like konkurransevilkår for alle berørte parter.
8. Denne forordningen får anvendelse på alle systemdriftstilstander definert i artikkel 18 i forordning (EU) 2017/1485.

Artikkel 2

Definisjoner

I denne forordningen gjelder definisjonene i artikkel 2 i direktiv 2009/72/EF, artikkel 2 i forordning (EF) nr. 714/2009, artikkel 2 i kommisjonsforordning (EU) nr. 543/2013⁽¹⁾, artikkel 2 i kommisjonsforordning (EU) 2015/1222⁽²⁾, artikkel 2 i kommisjonsforordning (EU) 2016/631⁽³⁾, artikkel 2 i kommisjonsforordning (EU) 2016/1388⁽⁴⁾, artikkel 2 i kommisjonsforordning (EU) 2016/1447⁽⁵⁾, artikkel 2 i kommisjonsforordning (EU) 2016/1719⁽⁶⁾, artikkel 3 i kommisjonsforordning (EU) 2017/1485 og artikkel 3 i kommisjonsforordning (EU) 2017/2196⁽⁷⁾.

Videre menes med

- 1) «balansering» alle tiltak og prosesser innenfor alle tidsrammer, med hvilke TSO-ene sikrer kontinuerlig opprettholdelse av systemfrekvensen innenfor et forhåndsdefinert stabilitetsintervall, som fastsatt i artikkel 127 i forordning (EU) 2017/1485, og samsvar med den mengden reserver som er nødvendig med hensyn til den påkrevde kvaliteten, som fastsatt i del IV avdeling V, VI og VII i forordning (EU) 2017/1485,
- 2) «balansemarked» samtlige institusjonelle, kommersielle og driftsmessige ordninger som utgjør den markedsbaserte balansehåndteringen,
- 3) «balansetjenester» balanseenergi eller balansekapasitet, eller begge deler,
- 4) «balanseenergi» energi som TSO-ene bruker til å foreta balansering, og som leveres av en leverandør av balansetjenester,
- 5) «balansekapasitet» et volum av reservekapasitet som en leverandør av balansetjenester har avtalt å besitte, og for hvilket leverandøren av balansetjenesten har avtalt å innmelde bud på et tilsvarende volum av balanseenergi til TSO-en i kontraktens løpetid,

(1) Kommisjonsforordning (EU) nr. 543/2013 av 14. juni 2013 om innsending og offentliggjøring av opplysninger på markedene for elektrisk kraft og om endring av vedlegg I til europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 714/2009 (EUT L 163 av 15.6.2013, s. 1).

(2) Kommisjonsforordning (EU) 2015/1222 av 24. juli 2015 om fastsettelse av retningslinjer for kapasitetstildeling og flaskehalshåndtering (EUT L 197 av 25.7.2015, s. 24).

(3) Kommisjonsforordning (EU) 2016/631 av 14. april 2016 om fastsettelse av nettrekler for krav til nettilkopling for generatorer (EUT L 112 av 27.4.2016, s. 1).

(4) Kommisjonsforordning (EU) 2016/1388 av 17. august 2016 om fastsettelse av nettrekler for tilkopling av distribusjonsnett og forbruksanlegg (EUT L 223 av 18.8.2016, s. 10).

(5) Kommisjonsforordning (EU) 2016/1447 av 26. august 2016 om fastsettelse av nettrekler for krav til nettilkopling av systemer for høyspent likestrøm og kraftparkmoduler koplet til likestrøm (EUT L 241 av 8.9.2016, s. 1).

(6) Kommisjonsforordning (EU) 2016/1719 av 26. september 2016 om fastsettelse av retningslinjer for langsiktig kapasitetstildeling (EUT L 259 av 27.9.2016, s. 42).

(7) Kommisjonsforordning (EU) 2017/2196 av 24. november 2017 om fastsettelse av nettrekler for nøddriftstilstand og gjenoppretting av kraftsystemet (EUT L 312 av 28.11.2017, s. 54).

- 6) «leverandør av balansetjenester» en markedsdeltaker med enheter eller grupper som leverer reserver, og som kan levere balansetjenester til TSO-er,
- 7) «balanseansvarlig» en markedsdeltaker eller dennes valgte representant som er ansvarlig for markedsdeltakerens ubalanse,
- 8) «ubalanse» et energivolum som er beregnet for en balanseansvarlig, som utgjør forskjellen mellom det tildelte volumet som denne balanseansvarlige er tilskrevet, og den endelige posisjonen for denne balanseansvarlige, herunder en eventuell ubalansejustering som denne balanseansvarlige har vært gjenstand for, innenfor en gitt balanseavregningsperiode,
- 9) «balanseavregning» en økonomisk oppgjørsordning for innkreving fra eller betaling til balanseansvarlige for deres ubalanser,
- 10) «balanseavregningsperiode» den tidsenheten som de balanseansvarliges ubalanse beregnes for,
- 11) «ubalanseområde» det området som det beregnes en ubalanse innenfor,
- 12) «ubalansepris» prisen, uansett om den er positiv, null eller negativ, i hver balanseavregningsperiode for en ubalanse i hver retning,
- 13) «område for ubalansepris» det området som det beregnes en ubalansepris innenfor,
- 14) «ubalansejustering» et energivolum som representerer balanseenergien fra en leverandør av balansetjenester og anvendes av den tilknyttende TSO-en i en balanseavregningsperiode på de aktuelle balanseansvarlige, og som brukes til å beregne ubalansen til disse balanseansvarlige,
- 15) «tildelt volum» et energivolum som fysisk mates inn eller tas ut fra systemet og tilskrives en balanseansvarlig med henblikk på å beregne ubalansen til denne balanseansvarlige,
- 16) «posisjon» det angitte energivolumet til en balanseansvarlig, som brukes til å beregne dens ubalanse,
- 17) «modell for desentralisert regulering» en modell for planlegging og regulering der produksjons- og forbruksplaner samt regulering mellom kraftproduksjonsanlegg og forbruksanlegg bestemmes av de planleggingsansvarlige for disse anleggene,
- 18) «modell for sentralisert regulering» en modell for planlegging og regulering der produksjons- og forbruksplaner samt regulering mellom kraftproduksjonsanlegg og forbruksanlegg, i den grad regulering er mulig på disse anleggene, bestemmes av en TSO i den integrerte planleggingsprosessen,
- 19) «integret planleggingsprosess» en løpende prosess som minst bruker bud på integrerte planleggingsprosesser som inneholder forretningsdata, komplekse tekniske data fra individuelle kraftproduksjonsanlegg eller forbruksanlegg, og uttrykkelig omfatter oppstartsegenskaper, siste tilstrekkelighetsanalyse av kontrollområdet og grenser for driftssikkerhet, som inndata for prosessen,
- 20) «stengetid for integrert planleggingsprosess» tidspunktet da det ikke lenger er tillatt å innmelde eller oppdatere bud på integrerte planleggingsprosesser for de aktuelle gjentakelsene av den integrerte planleggingsprosessen,
- 21) «TSO-TSO-modell» en modell for utveksling av balansetjenester der leverandøren av balansetjenester leverer balansetjenester til sin tilknyttende TSO, som så leverer disse balansetjenestene til den anmodende TSO-en,
- 22) «tilknyttende TSO» den TSO-en som driver planleggingsområdet der leverandørene av balansetjenester og de balanseansvarlige skal oppfylle vilkårene knyttet til balansering,
- 23) «utveksling av balansetjenester» enten utveksling av balanseenergi eller utveksling av balansekapasitet, eller begge deler,
- 24) «utveksling av balanseenergi» aktivering av bud på balanseenergi for levering av balanseenergi til en TSO i et annet planleggingsområde enn området der den aktiverte leverandøren av balansetjenester er tilknyttet,

- 25) «utveksling av balansekapasitet» levering av balansekapasitet til en TSO i et annet planleggingsområde enn området der den valgte leverandøren av balansetjenester er tilknyttet,
- 26) «overføring av balansekapasitet» overføring av balansekapasitet fra den leverandøren av balansetjenester det først var inngått en leverandøravtale med, til en annen leverandør av balansetjenester,
- 27) «stengetid for balanseenergi» tidspunktet da det ikke lenger er tillatt å innmelde eller oppdatere bud på balanseenergi for et standardprodukt på en felles budliste,
- 28) «standardprodukt» et harmonisert balanseprodukt som er definert av alle TSO-er med sikte på utveksling av balansetjenester,
- 29) «forberedelsesperiode» tidsrommet mellom anmodningen fra tilknyttende TSO ved en TSO-TSO-modell, eller fra den TSO-en som inngår leverandøravtale ved en TSO-BSP-modell, og starten av rampingperioden,
- 30) «tid for full aktivering» tidsrommet mellom aktiveringsanmodningen fra tilknyttende TSO ved en TSO-TSO-modell, eller fra den TSO-en som inngår leverandøravtale ved en TSO-BSP-modell, og den tilsvarende fulle leveransen av det aktuelle produktet,
- 31) «deaktiveringsperiode» rampingperioden fra full leveranse til et referansepunkt, eller fra full tilbaketrekking til et referansepunkt,
- 32) «leveringsperiode» leveringsperioden der leverandøren av balansetjenester leverer hele den ønskede endringen av tilført effekt til, eller hele den ønskede endringen av uttak fra kraftsystemet,
- 33) «gyldighetstid» tidsrommet der det budet på balanseenergi som gis av leverandøren av balansetjenester kan aktiveres, dersom alle produktkjennetegn overholdes; gyldighetstiden er definert ved et start- og sluttidspunkt,
- 34) «aktiveringsmåte» aktiveringsmåten for bud på balanseenergi, manuell eller automatisk, avhengig av om balanseenergi utløses manuelt av en operatør, eller automatisk i et lukket kretsløp,
- 35) «delbarhet» en TSOs mulighet til å bruke bare en del av budene på balanseenergi eller budene på balansekapasitet som tilbys av leverandøren av balansetjenester, enten i form av effektaktivering eller varighet,
- 36) «spesifikt produkt» et produkt som skiller seg fra et standardprodukt,
- 37) «felles budliste» en liste over bud på balanseenergi som er sortert i rekkefølge etter deres budpriser, og som brukes til å aktivere disse budene,
- 38) «stengetid for innmelding av energibud fra TSO» det siste tidspunktet en tilknyttende TSO kan videresende bud på balanseenergi fra en leverandør av balansetjenester til funksjonen for aktiveringsoptimering,
- 39) «funksjon for aktiveringsoptimering» funksjonen det innebærer å bruke den algoritmen som benyttes for å optimere aktiveringen av bud på balanseenergi,
- 40) «funksjon for utligning av motsattrettede ubalanser» rollen for å bruke den algoritmen som benyttes for å drive prosessen for utligning av motsattrettede ubalanser,
- 41) «funksjon for avregning mellom TSO-er» funksjonen for å foreta avregning av samarbeidsprosesser mellom TSO-ene,
- 42) «funksjon for optimering av kapasitetskjøp» funksjonen det innebærer å bruke den algoritmen som benyttes for å optimere kjøpet av balansekapasitet for TSO-er som utveksler balansekapasitet,
- 43) «TSO-BSP-modell» en modell for utveksling av balansetjenester der leverandøren av balansetjenester leverer balansetjenester direkte til den TSO-en som inngår leverandøravtale, som så leverer disse balansetjenestene til den anmodende TSO-en,
- 44) «TSO som inngår leverandøravtale» TSO som har inngått avtaler om balansetjenester med en leverandør av balansetjenester i et annet planleggingsområde,
- 45) «anmodende TSO» den TSO-en som anmoder om levering av balanseenergi.

*Artikkel 3***Mål og regelverksaspekter**

1. Formålet med denne forordningen er som følger:
 - a) Fremme effektiv konkurranse, likebehandling og åpenhet i balansemarkedene.
 - b) Forbedre effektiviteten ved balansering samt effektiviteten i europeiske og nasjonale balansemarkeder.
 - c) Integre balansemarkeder, fremme mulighetene for å utveksle balansetjenester og samtidig bidra til driftssikkerheten.
 - d) Bidra til effektiv og langsiktig drift og utvikling av transmisjonsnettet for elektrisk kraft og elektrisitssektoren i Unionen og samtidig legge til rette for at dagen-før-, intradag- og balansemarkedene fungerer effektivt og konsekvent.
 - e) Sikre at kjøpet av balansetjenester er rettferdig, objektivt, åpent og markedsbasert, unngår urimelige hindringer for inntreden på markedet for nye aktører, fremmer likviditeten i balansemarkedene og samtidig forhindrer utilbørlig konkurransevridning på det indre marked for elektrisk kraft.
 - f) Tilrettelegge for deltakelse av laststyring, herunder aggregering av anlegg og energilagring, og samtidig sikre at de konkurrerer med andre balansetjenester på like vilkår og om nødvendig opptrer uavhengig når de betjener ett enkelt forbruksanlegg.
 - g) Lette deltakelsen for fornybare energikilder og støtte oppnåelsen av Den europeiske unions mål for utbredelse av produksjon av fornybar energi.
2. Ved anvendelse av denne forordningen skal medlemsstatene, relevante reguleringsmyndigheter og nettoperatørene
 - a) anvende prinsippene om forholdsmessighet og likebehandling,
 - b) sikre åpenhet,
 - c) anvende prinsippet om optimering mellom høyeste samlede virkningsgrad og laveste samlede kostnad for alle berørte parter,
 - d) sikre at TSO-ene i størst mulig grad bruker markedsbaserte ordninger med henblikk på nettsikkerheten og -stabiliteten,
 - e) sikre at utviklingen av termin-, dagen-før- og intradagmarkedene ikke settes i fare,
 - f) overholde det ansvaret som er tildelt den berørte TSO-en med henblikk på systemsikkerheten, herunder i henhold til kravene i nasjonal lovgivning,
 - g) rådføre seg med berørte DSO-er og ta hensyn til mulige virkninger på deres nett,
 - h) ta i betraktning avtalte europeiske standarder og tekniske spesifikasjoner.

*Artikkel 4***Vilkår eller metoder for TSO-er**

1. TSO-er skal utarbeide de vilkårene eller metodene som kreves i henhold til denne forordning, og legge dem fram for relevante reguleringsmyndigheter for godkjenning i samsvar med artikkel 37 i direktiv 2009/72/EF innen de fristene som er fastsatt i denne forordning.
2. Dersom et forslag til vilkår eller metoder i henhold til denne forordningen må utarbeides og godkjennes av flere TSO-er, skal de deltakende TSO-ene samarbeide tett om dette. TSO-ene, med bistand fra ENTSO-E, skal regelmessig underrette vedkommende myndigheter og byrået om framdriften med å utarbeide disse vilkårene eller metodene.

3. Dersom det ikke oppnås enighet blant TSO-er som treffer beslutning om forslag til vilkår eller metoder i samsvar med artikkel 5 nr. 2, skal de treffe beslutning ved kvalifisert flertall. Et kvalifisert flertall for forslag i samsvar med artikkel 5 nr. 2 skal kreve et flertall av

- a) TSO-er som representerer minst 55 % av medlemsstatene, og
- b) TSO-er som representerer medlemsstater med til sammen minst 65 % av befolkningen i Unionen.

Når det gjelder beslutninger i samsvar med artikkel 5 nr. 2, må et blokkerende mindretall bestå av TSO-er som representerer minst fire medlemsstater, i motsatt fall skal kvalifisert flertall anses for oppnådd.

4. Dersom de berørte regionene består av mer enn fem medlemsstater og det ikke oppnås enighet blant TSO-er som treffer beslutning om forslag til vilkår eller metoder i samsvar med artikkel 5 nr. 3, skal de treffe beslutning ved kvalifisert flertall. Et kvalifisert flertall for forslag i samsvar med artikkel 5 nr. 3 skal kreve et flertall av

- a) TSO-er som representerer minst 72 % av de berørte medlemsstatene, og
- b) TSO-er som representerer medlemsstater med til sammen minst 65 % av befolkningen i den berørte regionen.

Når det gjelder beslutninger i samsvar med artikkel 5 nr. 3, må et blokkerende mindretall bestå av minst et antall TSO-er som representerer mer enn 35 % av befolkningen i de deltakende medlemsstatene, pluss TSO-er som representerer minst én ytterligere berørt medlemsstat, i motsatt fall skal kvalifisert flertall anses for oppnådd.

5. TSO-er som treffer beslutning om vilkår eller metoder i samsvar med artikkel 5 nr. 3, som gjelder regioner som består av fem medlemsstater eller færre, skal treffe beslutning ved enstemmighet.

6. I beslutninger som gjelder TSO-er i samsvar med nr. 3 og 4, skal medlemsstatene tildeles én stemme hver. Dersom det er flere TSO-er i en medlemsstat, skal medlemsstaten fordele stemmerettene mellom TSO-ene.

7. Dersom TSO-ene ikke legger fram et forslag til vilkår eller metoder for relevante reguleringsmyndigheter innen fristene fastsatt i denne forordningen, skal de i stedet legge fram de relevante utkastene til vilkår eller metoder for relevante reguleringsmyndigheter og byrået og forklare hvorfor det ikke er oppnådd enighet. Byrået skal underrette Kommisjonen og skal i samarbeid med relevante reguleringsmyndigheter på anmodning fra Kommisjonen granske årsakene til at det ikke er oppnådd enighet, og underrette Kommisjonen om dette. Kommisjonen skal treffe hensiktsmessige tiltak for at de nødvendige vilkårene eller metodene kan vedtas innen fire måneder etter mottak av byråets underretning.

Artikkel 5

Godkjenning av vilkår eller metoder for TSO-er

1. Hver relevant reguleringsmyndighet i samsvar med artikkel 37 i direktiv 2009/72/EF skal godkjenne de vilkårene eller metodene som er utarbeidet av TSO-er i henhold til nr. 2, 3 og 4.

2. Forslagene til følgende vilkår eller metoder skal godkjennes av alle reguleringsmyndigheter:

- a) Rammene for opprettelsen av de europeiske plattformene i henhold til artikkel 20 nr. 1, artikkel 21 nr. 1 og artikkel 22 nr. 1.
- b) Endringene av rammene for opprettelsen av de europeiske plattformene i henhold til artikkel 20 nr. 5 og artikkel 21 nr. 5.
- c) Standardproduktene for balansekapasitet i henhold til artikkel 25 nr. 2.
- d) Klassifiseringsmetoden med hensyn til aktiveringen av bud på balanseenergi i henhold til artikkel 29 nr. 3.
- e) Vurderingen av den mulige økningen av minstevolumet av bud på balanseenergi som skal videresendes til de europeiske plattformene i henhold til artikkel 29 nr. 11.
- f) Metodene for prisfastsettelse av balanseenergi og kapasitet mellom budområder som brukes til utvekslingen av balanseenergi eller drift av prosessen for utligning av motsattrettede ubalanser i samsvar med artikkel 30 nr. 1 og 5.
- g) Harmoniseringen av metoden ved prosessen for tildeling av utvekslingskapasitet mellom budområder når det gjelder å utveksle balansekapasitet eller dele reserver i henhold til artikkel 38 nr. 3.

- h) Metoden for en samoptimert prosess for tildeling av utvekslingskapasitet mellom budområder i henhold til artikkel 40 nr. 1.
- i) Reglene for avregning mellom TSO-er for tilsiktet utveksling av energi i henhold til artikkel 50 nr. 1.
- j) Harmoniseringen av de viktigste kjennetegnene ved balanseavregning i henhold til artikkel 52 nr. 2.

Til dette kan en medlemsstat avgi en uttalelse til relevant reguleringsmyndighet.

3. Forslagene til følgende vilkår eller metoder skal godkjennes av alle reguleringsmyndigheter i den berørte regionen:

- a) For det geografiske området som berører alle TSO-er som utfører prosessen for erstatning av reserver i henhold til del IV i forordning (EU) 2017/1485, rammen for opprettelsen av den europeiske plattformen for erstatningsreserver i henhold til artikkel 19 nr. 1.
- b) For det geografiske området der to eller flere TSO-er utveksler eller gjensidig er villig til å utveksle balansekapasitet, fastsettelsen av felles og harmoniserte regler og prosessen for utveksling og kjøp av balansekapasitet i henhold til artikkel 33 nr. 1.
- c) For det geografiske området som omfatter TSO-er som utveksler balansekapasitet, metoden for beregning av sannsynligheten for tilgjengelig utvekslingskapasitet mellom budområder etter stengetid for det områdekryssende intradagmarkedet i samsvar med artikkel 33 nr. 6.
- d) For det geografiske området der kjøpet av balansekapasitet har funnet sted, unntaket for ikke å tillate leverandører av balansetjenester å overføre sine forpliktelser til å levere balansekapasitet i henhold til artikkel 34 nr. 1.
- e) I et geografisk område som består av to eller flere TSO-er, anvendelsen av en TSO-BSP-modell i henhold til artikkel 35 nr. 1.
- f) Metoden for beregning av utvekslingskapasitet mellom budområder for hver kapasitetsberegningsregion i henhold til artikkel 37 nr. 3.
- g) I et geografisk område som består av to eller flere TSO-er, anvendelsen av prosessen for tildeling av utvekslingskapasitet mellom budområder for å utveksle balansekapasitet eller dele reserver i henhold til artikkel 38 nr. 1.
- h) For hver kapasitetsberegningsregion, metoden for en markedsbasert prosess for tildeling av utvekslingskapasitet mellom budområder i henhold til artikkel 41 nr. 1.
- i) For hver kapasitetsberegningsregion, metoden for en prosess for tildeling av kapasitet mellom budområder basert på en analyse av økonomisk effektivitet og listen over hver enkelt tildeling av utvekslingskapasitet mellom budområder basert på en analyse av økonomisk effektivitet i henhold til artikkel 42 nr. 1 og 5.
- j) For det geografiske området som omfatter alle TSO-er som tilsiktet utveksler energi i et synkronområde, reglene for avregning mellom TSO-er for tilsiktet utveksling av energi i henhold til artikkel 50 nr. 3.
- k) For det geografiske området som omfatter alle asynkront tilkoblede TSO-er som tilsiktet utveksler energi, reglene for avregning mellom TSO-er for tilsiktet utveksling av energi i henhold til artikkel 50 nr. 4.
- l) For hvert synkronområde, reglene for avregning mellom TSO-er for utilsiktet utveksling av energi i henhold til artikkel 51 nr. 1.
- m) For det geografiske området som omfatter alle asynkront tilkoblede TSO-er, reglene for avregning mellom TSO-er for utilsiktet utveksling av energi i henhold til artikkel 51 nr. 2.
- n) På synkronområdenivå, harmoniseringen av balanseavregningsperiodene i henhold til artikkel 53 nr. 2.
- o) For det geografiske området som omfatter to eller flere TSO-er som utveksler balansekapasitet, prinsippene for balansealgoritmer i henhold til artikkel 58 nr. 3.

Til dette kan en medlemsstat avgi en uttalelse til relevant reguleringsmyndighet.

4. Forslagene til følgende vilkår eller metoder skal godkjennes av hver reguleringsmyndighet i hver berørte medlemsstat i hvert enkelt tilfelle:

- a) Unntaket fra kravet om å offentliggjøre opplysninger om tilbudte priser på balanseenergi eller balansekapasitet på grunn av risiko for markedsmisbruk i henhold til artikkel 12 nr. 4.
- b) Dersom det er relevant, metoden for kostnadsfordeling som følge av tiltak truffet av DSO-er, i henhold til artikkel 15 nr. 3.
- c) Vilkår knyttet til balansering i henhold til artikkel 18.

- d) Definisjonen og bruken av spesifikke produkter i henhold til artikkel 26 nr. 1.
- e) Begrensningen av antall bud som videresendes til de europeiske plattformene i henhold til artikkel 29 nr. 10.
- f) Unntaket fra kravet om separat kjøp av balansekapasitet for opp- og nedregulering i henhold til artikkel 32 nr. 3.
- g) Eventuelt den ytterligere avregningsordningen som er atskilt fra balanseavregningen, for å avregne kjøpskostnadene for balansekapasitet, administrasjonskostnader og andre kostnader knyttet til balansering med de balanseansvarlige i henhold til artikkel 44 nr. 3.
- h) Unntakene fra én eller flere bestemmelser i denne forordningen i henhold til artikkel 62 nr. 2.
- i) Kostnadene knyttet til de forpliktelsene som påhviler nettoperører eller utpekte tredjeparter i samsvar med denne forordningen i henhold til artikkel 8 nr. 1.

Til dette kan en medlemsstat avgi en uttalelse til relevant reguleringsmyndighet.

5. Forslaget til vilkår eller metoder skal inneholde forslag til frist for gjennomføring av disse og en beskrivelse av deres forventede betydning for målene i denne forordningen. Fristen for gjennomføring skal ikke være lenger enn tolv måneder etter godkjenning fra de relevante reguleringsmyndighetene, med mindre alle relevante reguleringsmyndigheter avtaler å forlenge fristen for gjennomføring, eller dersom det er angitt andre frister i denne forordningen. Forslag til vilkår eller metoder som skal godkjennes av flere av eller alle reguleringsmyndighetene, skal legges fram for byrået samtidig som de legges fram for reguleringsmyndighetene. På anmodning fra relevante reguleringsmyndigheter skal byrået avgi en uttalelse innen tre måneder om forslagene til vilkår eller metoder.

6. Dersom godkjenningen av vilkårene eller metodene krever at mer enn én reguleringsmyndighet treffer en beslutning, skal relevante reguleringsmyndigheter samrå seg med hverandre, samordne sin opptreden og samarbeide tett for å komme til enighet. Dersom byrået avgir en uttalelse, skal relevante reguleringsmyndigheter ta hensyn til denne uttalelsen. Reguleringsmyndighetene skal treffe beslutning om de framlagte vilkårene eller metodene i samsvar med nr. 2 og 3 senest seks måneder etter at reguleringsmyndigheten, eller eventuelt den siste berørte relevante reguleringsmyndigheten, har mottatt vilkårene eller metodene.

7. Dersom relevante reguleringsmyndigheter ikke har klart å komme til enighet innen fristen nevnt i nr. 6, eller de i fellesskap ber om dette, skal byrået innen seks måneder etter datoen for foreleggelsen treffe beslutning om de framlagte forslagene til vilkår eller metoder i samsvar med artikkel 8 nr. 1 i forordning (EF) nr. 713/2009.

8. Enhver part kan framsette klage mot en relevant nettoperør eller TSO i forbindelse med nevnte nettoperørs eller TSOs forpliktelser eller beslutninger i henhold til denne forordningen, og kan framsette en klage for relevant reguleringsmyndighet, som virker som tvisteløsningsmyndighet og skal treffe en beslutning innen to måneder etter at klagen er mottatt. Denne fristen kan forlenges med ytterligere to måneder dersom relevant reguleringsmyndighet ønsker ytterligere opplysninger. Denne forlengede fristen kan forlenges ytterligere med klagers samtykke. Den relevante reguleringsmyndighetens beslutning skal være bindende med mindre og inntil den oppheves etter klage.

Artikkel 6

Endringer av vilkår eller metoder for TSO-er

1. Dersom én eller flere reguleringsmyndigheter i samsvar med artikkel 37 i direktiv 2009/72/EF ber om en endring for å kunne godkjenne de vilkårene eller metodene som er lagt fram i samsvar med artikkel 5 nr. 2, 3 og 4, skal de berørte TSO-ene senest to måneder etter relevante reguleringsmyndigheters anmodning, legge fram et forslag til endrede vilkår eller metoder for godkjenning. Relevante reguleringsmyndigheter skal treffe beslutning om de endrede vilkårene eller metodene innen to måneder etter at de er framlagt.

2. Dersom relevante reguleringsmyndigheter innen fristen på to måneder ikke har kunnet komme til enighet om vilkårene eller metodene, eller de i fellesskap ber om dette, skal byrået innen seks måneder treffe beslutning om de endrede vilkårene eller metodene i samsvar med artikkel 8 nr. 1 i forordning (EF) nr. 713/2009. Dersom de berørte TSO-ene ikke legger fram et forslag til endrede vilkår eller metoder, skal framgangsmåten fastsatt i artikkel 4 gjelde.

3. TSO-er som har ansvaret for å utarbeide et forslag til vilkår eller metoder, eller reguleringsmyndigheter som har ansvaret for å vedta disse i samsvar med artikkel 5 nr. 2, 3 og 4, kan be om endringer av disse vilkårene eller metodene. Forslagene om endringer av vilkårene eller metodene skal legges fram for samråd etter framgangsmåten angitt i artikkel 10 og godkjennes etter framgangsmåten angitt i artikkel 4 og 5.

*Artikkel 7***Offentliggjøring av vilkår eller metoder på internett**

TSO-er som har ansvaret for å utarbeide vilkårene eller metodene i samsvar med denne forordningen, skal offentliggjøre dem på internett etter at de er godkjent av relevante reguleringsmyndigheter, eller, dersom en slik godkjenning ikke kreves, etter at de er fastsatt, med mindre opplysningene anses å være fortrolige i samsvar med artikkel 11.

*Artikkel 8***Dekning av kostnader**

1. Kostnadene knyttet til de forpliktelsene som påhviler nettoperatører eller utpekte tredjeparter i samsvar med denne forordningen, skal vurderes av relevante reguleringsmyndigheter i samsvar med artikkel 37 i direktiv 2009/72/EF.
2. Kostnader som vurderes som rimelige, effektive og forholdsmessige av relevante reguleringsmyndigheter, skal dekkes gjennom nettariffer eller andre egnede ordninger som fastsatt av relevante reguleringsmyndigheter.
3. Dersom relevante reguleringsmyndigheter anmoder om det, skal nettoperatører eller utpekte enheter innen tre måneder etter anmodningen legge fram de opplysningene som er nødvendige for å gjøre det lettere å vurdere de påløpte kostnadene.
4. Alle kostnader som markedsdeltakerne pådrar seg for å oppfylle kravene i denne forordningen, skal dekkes av disse markedsdeltakerne.

*Artikkel 9***Deltakelse fra berørte parter**

Byrådet skal i nært samarbeid med ENTSO-E legge til rette for at berørte parter deltar med hensyn til balansemarkedet og andre aspekter ved gjennomføringen av denne forordningen. Denne deltakelsen skal omfatte regelmessige møter med berørte parter for å kartlegge problemer og foreslå forbedringer knyttet til integrasjonen av balansemarkedet.

*Artikkel 10***Offentlig høring**

1. TSO-er som har ansvaret for å legge fram forslag til vilkår eller metoder eller til endring av disse i samsvar med denne forordningen, skal samrå seg med berørte parter, herunder relevante myndigheter i hver medlemsstat, om utkastene til forslag til vilkår eller metoder og andre gjennomføringstiltak i et tidsrom på minst én måned.
2. Høringen skal vare i minst én måned, med unntak for utkastene til forslag i henhold til artikkel 5 nr. 2 bokstav a), b), c), d), e), f), g), h) og j), som skal være gjenstand for høring i et tidsrom på minst to måneder.
3. Minst forslagene i henhold til artikkel 5 nr. 2 bokstav a), b), c), d), e), f), g), h) og j), skal være gjenstand for offentlig høring på europeisk plan.
4. Minst forslagene i henhold til artikkel 5 nr. 3 bokstav a), b), c), d), e), f), g), h), i), n) og o), skal være gjenstand for offentlig høring på det berørte regionale plan.
5. Minst forslagene i henhold til artikkel 5 nr. 4 bokstav a), b), c), d), e), f), g) og i) skal være gjenstand for offentlig høring i hver berørt medlemsstat.
6. De TSO-ene som har ansvaret for forslaget til vilkår eller metoder, skal ta behørig hensyn til de berørte partenes synspunkter som følger av de høringene som er gjennomført i samsvar med nr. 2–5, før forslaget legges fram for godkjenning av reguleringsmyndighetene. I alle tilfeller skal det gis en grundig begrunnelse for at de synspunktene som er framkommet i høringen, er innarbeidet i forslaget eller ikke, som skal offentliggjøres samtidig eller i god tid før forslaget til vilkår eller metoder offentliggjøres.

*Artikkel 11***Taushetsplikt**

1. Alle fortrolige opplysninger som mottas, utveksles eller overføres i henhold til denne forordningen, skal være underlagt de vilkårene for taushetsplikt som er fastsatt i nr. 2, 3 og 4.

2. Taushetsplikten skal gjelde for alle personer som omfattes av bestemmelsene i denne forordningen.
3. Fortrolige opplysninger som personene eller reguleringsmyndighetene nevnt i nr. 2 mottar i embets medfør, kan ikke gis videre til noen annen person eller myndighet, med forbehold for saker som hører inn under nasjonal rett, denne forordningens øvrige bestemmelser og annet relevant unionsregelverk.
4. Med forbehold for saker som omfattes av nasjonal rett eller unionsregelverket, kan reguleringsmyndigheter, organer eller personer som mottar fortrolige opplysninger i henhold til denne forordningen, bruke dem bare når de utfører sine plikter i henhold til denne forordningen, unntatt dersom den primære dataeieren har gitt skriftlig samtykke.

Artikkel 12

Offentliggjøring av opplysninger

1. Alle enheter nevnt i artikkel 1 nr. 2, skal gi TSO-ene alle relevante opplysninger for at de skal oppfylle sine forpliktelser fastsatt i nr. 3–5.
2. Alle enheter nevnt i artikkel 1 nr. 2, skal sikre at opplysningene i nr. 3–5 offentliggjøres på et tidspunkt og i et format som ikke skaper en faktisk eller potensiell konkurransemessig fordel eller ulempe for en enkelt part eller et enkelt selskap.
3. Hver TSO skal offentliggjøre følgende opplysninger så snart de foreligger:
 - a) Opplysninger om den aktuelle systembalansen i sitt eller sine planleggingsområder så snart som mulig, men senest 30 minutter etter sanntid.
 - b) Opplysninger om alle bud på balanseenergi fra sitt eller sine planleggingsområder, anonymisert dersom det er nødvendig, senest 30 minutter etter avslutningen av den relevante tidsenheten for markedet. Opplysningene skal omfatte
 - i) produkttype,
 - ii) gyldighetstid,
 - iii) tilbudte volumer,
 - iv) tilbudte priser,
 - v) opplysninger om hvorvidt budet ble erklært utilgjengelig.
 - c) Opplysninger om hvorvidt budet på balanseenergi ble konvertert fra et spesifikt produkt eller fra en integrert planleggingsprosess, senest 30 minutter etter avslutningen av den relevante tidsenheten for markedet.
 - d) Opplysninger om hvordan bud på balanseenergi fra spesifikke produkter eller fra integrerte planleggingsprosesser er konvertert til bud på balanseenergi fra standardprodukter, senest 30 minutter etter avslutningen av den relevante tidsenheten for markedet.
 - e) Aggregerte opplysninger om bud på balanseenergi, senest 30 minutter etter avslutningen av den relevante tidsenheten for markedet, som skal inneholde
 - i) samlet volum av tilbudte bud på balanseenergi,
 - ii) samlet volum av tilbudte bud på balanseenergi, delt inn etter type reserver,
 - iii) samlet volum av tilbudte og aktiverte bud på balanseenergi, delt inn etter standardprodukter og spesifikke produkter,
 - iv) volumet av utilgjengelige bud, delt inn etter type reserver.
 - f) Opplysninger om tilbudte volumer samt tilbudte priser på kjøpt balansekapasitet, anonymisert dersom det er nødvendig, senest én time etter at resultatene for kjøpet er meddelt budgiverne.
 - g) De opprinnelige vilkårene knyttet til balansering nevnt i artikkel 18, minst én måned før søknaden, og eventuelle endringer av vilkårene umiddelbart etter godkjenning fra relevant reguleringsmyndighet i samsvar med artikkel 37 i direktiv 2009/72/EF.

- h) Følgende opplysninger om tildeling av utvekslingskapasitet mellom budområder for å utveksle balansekapasitet eller dele reserver i henhold til artikkel 38, senest 24 timer etter tildelingen og senest seks timer før bruk av tildelt utvekslingskapasitet mellom budområder:
 - i) Dato og klokkeslett for beslutningen om tildeling.
 - ii) Tildelingsperioden.
 - iii) Tildelte volumer.
 - iv) Markedsverdier brukt som grunnlag for tildelingsprosessen i samsvar med artikkel 39.
- i) Følgende opplysninger om bruk av tildelt utvekslingskapasitet mellom budområder for å utveksle balansekapasitet eller dele reserver i henhold til artikkel 38, senest én uke etter bruk av tildelt utvekslingskapasitet mellom budområder:
 - i) Volumet av tildelt og brukt utvekslingskapasitet mellom budområder per tidsenhet for markedet.
 - ii) Volumet av frigitt utvekslingskapasitet mellom budområder for etterfølgende tidsrammer per tidsenhet for markedet.
 - iii) Anslått realiserte kostnader og fordeler fra tildelingsprosessen.
- j) Godkjente metoder nevnt i artikkel 40, 41 og 42, minst én måned før søknaden.
- k) Beskrivelse av en eventuell utviklet algoritmes krav, og endringer av den nevnt i artikkel 58, minst én måned før søknaden.
- l) Felles årsrapport nevnt i artikkel 59.

4. Med forbehold for godkjenning i henhold til artikkel 18, kan en TSO holde tilbake offentliggjøring av opplysninger om tilbudte priser og volumer for balansekapasitet eller balanseenergi, dersom dette er berettiget av hensyn til markedsmisbruk, og dersom det ikke er til skade for at markedet for elektrisk kraft kan fungere effektivt. En TSO skal minst én gang i året rapportere slik tilbakeholdelse til relevant reguleringsmyndighet i samsvar med artikkel 37 i direktiv 2009/72/EF.

5. Senest to år etter ikrafttreddelsen av denne forordningen skal hver TSO offentliggjøre opplysningene i henhold til nr. 3 i et felles avtalt harmonisert format minst gjennom den plattformen for offentliggjøring av informasjon som er opprettet i henhold til artikkel 3 i forordning (EU) nr. 543/2013. Senest fire måneder etter ikrafttreddelsen av denne forordningen skal ENTSO-E ajourføre prosedyrehåndboken nevnt i artikkel 5 i forordning (EU) nr. 543/2013, og framlegge den for byrået for uttalelse, som byrået skal avgjøre innen to måneder.

Artikkel 13

Delegering og tildeling av oppgaver

1. En TSO kan delegerer alle eller deler av oppgavene den er tildelt i henhold til denne forordningen, til én eller flere tredjeparter dersom tredjeparten kan utføre den aktuelle oppgaven minst like effektivt som den delegerende TSO-en. Den delegerende TSO-en skal beholde ansvaret for at forpliktelsene i henhold til denne forordningen overholdes, herunder sikre at relevante reguleringsmyndigheter har tilgang til de opplysningene de trenger for å kunne utføre sine overvåkingsoppgaver i samsvar med artikkel 37 i direktiv 2009/72/EF.
2. Før delegeringen skal vedkommende tredjepart vise sin evne til å utføre alle oppgaver som skal delegeres, overfor den delegerende TSO-en.
3. Dersom alle eller deler av oppgavene angitt i denne forordningen delegeres til en tredjepart, skal den delegerende TSO-en sikre at det er inngått hensiktsmessige avtaler om fortrolighet i samsvar med den delegerende TSO-ens taushetsplikt, før delegeringen finner sted. Etter å ha delegert alle eller deler av oppgavene til en tredjepart, skal den delegerende TSO-en underrette relevant reguleringsmyndighet og offentliggjøre denne beslutningen på internett.
4. Med forbehold for de oppgavene som tildeles TSO-er i henhold til direktiv 2009/72/EF, kan en medlemsstat, eller eventuelt en relevant reguleringsmyndighet, tildele oppgaver eller forpliktelser som er tildelt TSO-er i henhold til denne forordningen, til én eller flere tredjeparter. Den berørte medlemsstaten, eller eventuelt den relevante reguleringsmyndigheten, kan bare tildele TSO-ers oppgaver og forpliktelser som ikke krever direkte samarbeid, felles beslutningstaking eller inngåelse av kontraktsforhold med TSO-er fra andre medlemsstater. Før tildelingen skal vedkommende tredjepart vise sin evne til å utføre den oppgaven som skal tildeles, overfor medlemsstaten eller relevant reguleringsmyndighet.
5. Dersom oppgaver og forpliktelser tildeles en tredjepart av en medlemsstat eller en reguleringsmyndighet, skal henvisninger til TSO i denne forordningen forstås som henvisninger til den enheten som er tildelt oppgaver og forpliktelser. Den relevante reguleringsmyndigheten skal sikre regelverksbasert tilsyn av den enheten som er tildelt oppgaver og forpliktelser med hensyn til gjennomføringen av de tildelte oppgavene og forpliktelsene.

AVDELING II

BALANSEMARKED FOR ELEKTRISK KRAFT*KAPITTEL 1****Funksjoner og ansvarsområder****Artikkel 14***TSO-enes rolle**

1. Hver TSO skal ha ansvar for å kjøpe balansetjenester fra leverandører av balansetjenester med henblikk på å ivareta driftssikkerheten.
2. Hver TSO skal benytte en modell for desentralisert regulering for å bestemme produksjons- og forbruksplaner. TSO-er som benytter en modell for sentralisert regulering på det tidspunktet denne forordningen trer i kraft, skal underrette relevant reguleringsmyndighet i samsvar med artikkel 37 i direktiv 2009/72/EF for å fortsette å benytte en modell for sentralisert regulering for å bestemme produksjons- og forbruksplaner. Den relevante reguleringsmyndigheten skal kontrollere om TSO-enes oppgaver og ansvarsområder er i samsvar med definisjonen i artikkel 2 nr. 18.

*Artikkel 15***Samarbeid med DSO-er**

1. DSO-er, TSO-er, leverandører av balansetjenester og balanseansvarlige skal samarbeide for å sikre effektiv og formålstjenlig balansering.
2. Hver DSO skal i god tid framlegge all nødvendig informasjon for å utføre balanseavregningen til den tilknyttende TSO-en i samsvar med vilkårene knyttet til balansering i henhold til artikkel 18.
3. Hver TSO kan sammen med de DSO-ene som tilknytter reserver i TSO-ens kontrollområde, i fellesskap utarbeide en metode for fordeling av kostnader fra tiltak truffet av DSO-er i henhold til artikkel 182 nr. 4 og 5 i forordning (EU) 2017/1485. Metoden skal gi en rimelig fordeling av kostnader, idet det tas hensyn til de berørte partenes ansvarsområder.
4. DSO-er skal rapportere til den tilknyttende TSO-en om eventuelle begrensninger som er definert i henhold til artikkel 182 nr. 4 og 5 i forordning (EU) 2017/1485 som kan påvirke kravene fastsatt i denne forordningen.

*Artikkel 16***Rollen til leverandører av balansetjenester**

1. En leverandør av balansetjenester skal kvalifisere seg til å gi bud på balanseenergi eller balansekapasitet som aktiveres eller kjøpes av den tilknyttende TSO-en, eller i en TSO-BSP-modell, den TSO-en som inngår leverandøravtale. Vellykket gjennomføring av prekvalifisering, sikret av tilknyttende TSO og behandlet i samsvar med artikkel 159 og 162 i forordning (EU) 2017/1485, skal anses som en forutsetning for en vellykket gjennomføring av kvalifikasjonsprosessen for å bli leverandør av balansetjenester i henhold til denne forordningen.
2. Hver leverandør av balansetjenester skal til den tilknyttende TSO-en innmelde sine bud på balansekapasitet som påvirker én eller flere balanseansvarlige.
3. Hver leverandør av balansetjenester som deltar i kjøpsprosessen for balansekapasitet, skal innmelde og ha rett til å oppdatere sine bud på balansekapasitet før stengtiden i kjøpsprosessen.
4. Hver leverandør av balansetjenester med en avtale om balansekapasitet skal til sin tilknyttende TSO innmelde de budene på balanseenergi eller på integrert planleggingsprosess som tilsvarer volumet, produktene og andre krav fastsatt i avtalen om balansekapasitet.
5. Alle leverandører av balansetjenester skal ha rett til å innmelde til sin tilknyttende TSO de budene på balanseenergi fra standardprodukter eller spesifikke produkter eller budene på integrert planleggingsprosess som de har bestått prekvalifiseringsprosessen for, i samsvar med artikkel 159 og 162 i forordning (EU) 2017/1485.

6. Prisen for bud på balanseenergi eller bud på integrert planleggingsprosess fra standardprodukter og spesifikke produkter i henhold til nr. 4, skal ikke være forhåndsbestemt i en avtale om balansekapasitet. En TSO kan foreslå et unntak fra denne regelen i forslaget til vilkår knyttet til balanseringsstrukturen i henhold til artikkel 18. Et slikt unntak skal gjelde bare for spesifikke produkter i henhold til artikkel 26 nr. 3 bokstav b) og ha en begrunnelse som viser høyere økonomisk effektivitet.

7. Det skal ikke forekomme forskjellsbehandling mellom bud på balanseenergi eller bud på integrert planleggingsprosess som innmeldes i henhold til nr. 4, og bud på balanseenergi eller bud på integrert planleggingsprosess som innmeldes i henhold til nr. 5.

8. For hvert produkt for balanseenergi eller balansekapasitet, skal enheten som leverer reserver, gruppen som leverer reserver, forbruksanlegget eller tredjeparten og de tilknyttede balanseansvarlige i henhold til artikkel 18 nr. 4 bokstav d), tilhøre samme planleggingsområde.

Artikkel 17

Rollen til balanseansvarlige

1. Hver balanseansvarlig skal i sanntid arbeide for å være balansert eller bidra til at kraftsystemet blir balansert. De detaljerte kravene med hensyn til denne forpliktelsen skal defineres i forslaget til vilkår knyttet til balanseringsstrukturen i henhold til artikkel 18.

2. Hver balanseansvarlig skal være økonomisk ansvarlig for de ubalansene som skal avregnes med tilknyttende TSO.

3. Før stengetid for det områdekryssende intradagmarkedet, kan hver balanseansvarlig endre de planene som kreves for å beregne sin posisjon i henhold til artikkel 54. De TSO-ene som benytter en modell for sentralisert regulering, kan fastsette særlige vilkår og regler for å endre planene til en balanseansvarlig i vilkårene knyttet til balanseringsstrukturen i henhold til artikkel 18.

4. Etter stengetid for det områdekryssende intradagmarkedet, kan hver balanseansvarlig endre de interne kommersielle planene som kreves for å beregne sin posisjon i henhold til artikkel 54, i samsvar med reglene fastsatt i vilkårene knyttet til balanseringsstrukturen i henhold til artikkel 18.

Artikkel 18

Vilkår knyttet til balansering

1. Senest seks måneder etter ikrafttredelsen av denne forordningen og for alle planleggingsområder i en medlemsstat skal TSO-ene i denne medlemsstaten utarbeide et forslag om

a) vilkårene for leverandører av balansetjenester,

b) vilkårene for balanseansvarlige.

Dersom et LFC-område består av to eller flere TSO-er, kan alle TSO-er i dette LFC-området utarbeide et felles forslag som er underlagt godkjenning av relevante reguleringsmyndigheter.

2. Vilkårene i henhold til nr. 1 skal også omfatte regler for midlertidig innstilling og gjenopptakelse av markedsvirksomhet i henhold til artikkel 36 i forordning (EU) 2017/2196 og regler for avregning ved midlertidig innstilling av markedsvirksomhet i henhold til artikkel 39 i forordning (EU) 2017/2196, når de er godkjent i samsvar med artikkel 4 i forordning (EU) 2017/2196.

3. Ved utarbeiding av forslag til vilkår for leverandører av balansetjenester og balanseansvarlige, skal hver TSO

a) samordne med de TSO-ene og DSO-ene som kan bli berørt av disse vilkårene,

b) overholde rammene for opprettelsen av europeiske plattformer for utveksling av balanseenergi og for prosessen for utligning av motsattrettede ubalanser i henhold til artikkel 19, 20, 21 og 22,

c) involvere andre DSO-er og andre berørte parter ved utarbeidingen av forslaget og ta hensyn til deres synspunkter, uten at det berører offentlig høring som fastsatt i artikkel 10.

4. Vilkårene for leverandører av balansetjenester skal
 - a) definere rimelige og begrunnede krav til levering av balansetjenester,
 - b) tillate aggregering av forbruksanlegg, energilagringsanlegg og kraftproduksjonsanlegg i et planleggingsområde for å tilby balansetjenester som er underlagt vilkårene nevnt i nr. 5 bokstav c),
 - c) tillate at eiere av forbruksanlegg, tredjeparter og eiere av kraftproduksjonsanlegg som bruker konvensjonelle og fornybare energikilder, samt eiere av energilagringenheter, blir leverandører av balansetjenester,
 - d) kreve at alle bud på balanseenergi fra en leverandør av balansetjenester tildeles én eller flere balanseansvarlige slik at en ubalansejustering kan beregnes i henhold til artikkel 49.
5. Vilkårene for leverandører av balansetjenester skal inneholde
 - a) reglene for kvalifiseringsprosessen for å bli en leverandør av balansetjenester i henhold til artikkel 16,
 - b) reglene, kravene og fristene for kjøp og overføring av balansekapasitet i henhold til artikkel 32, 33 og 34,
 - c) reglene og vilkårene for aggregering av forbruksanlegg, energilagringsanlegg og kraftproduksjonsanlegg i et planleggingsområde for å bli en leverandør av balansetjenester,
 - d) kravene til data og opplysninger som skal leveres til den tilknyttende TSO-en og eventuelt til DSO-en som tilknytter reserver, under prekvalifiseringsprosessen og driften av balansemarkedet,
 - e) reglene og vilkårene for tildelingen av hvert bud på balanseenergi fra en leverandør av balansetjenester til én eller flere balanseansvarlige i henhold til nr. 4 bokstav d),
 - f) kravene til data og opplysninger som skal leveres til den tilknyttende TSO-en og eventuelt til DSO-en som tilknytter reserver, for å vurdere leveringene av balansetjenester i henhold til artikkel 154 nr. 1, artikkel 154 nr. 8, artikkel 158 nr. 1 bokstav e), artikkel 158 nr. 4 bokstav b), artikkel 161 nr. 1 bokstav f) og artikkel 161 nr. 4 bokstav b) i forordning (EU) 2017/1485,
 - g) definisjonen av en plassering for hvert standardprodukt og hvert spesifikke produkt, idet det tas hensyn til nr. 5 bokstav c),
 - h) reglene for bestemmelse av det volumet av balanseenergi som skal avregnes med leverandører av balansetjenester i henhold til artikkel 45,
 - i) reglene for avregning av leverandører av balansetjenester definert i henhold til avdeling V kapittel 2 og 5,
 - j) en siste frist for å ferdigstille avregningen av balanseenergi med en leverandør av balansetjenester i samsvar med artikkel 45, for en gitt balanseavregningsperiode,
 - k) konsekvensene ved manglende overholdelse av de vilkårene som gjelder for leverandører av balansetjenester.
6. Vilkårene for balanseansvarlige skal inneholde
 - a) definisjonen av balanseansvar for hvert tilknytningspunkt på en måte som hindrer hull eller overlapping i balanseansvaret til de forskjellige markedsdeltakere som leverer tjenester til tilknytningspunktet,
 - b) kravene for å bli en balanseansvarlig,
 - c) kravet om at alle balanseansvarlige skal være økonomisk ansvarlig for sine ubalanser, og at ubalanser skal avregnes med den tilknyttende TSO-en,
 - d) kravene til data og opplysninger som skal leveres til den tilknyttende TSO-en for å beregne ubalansene,
 - e) reglene for balanseansvarlige med hensyn til å endre planer før og etter stengetiden for intradagmarkedet i henhold til artikkel 17 nr. 3 og 4,

- f) reglene for avregning av balanseansvarlige definert i henhold til avdeling V kapittel 4,
- g) avgrensning av et ubalanseområde i henhold til artikkel 54 nr. 2 og et område for ubalansepris,
- h) en siste frist for å ferdigstille avregningen av ubalanser med balanseansvarlige for en gitt balanseavregningsperiode i henhold til artikkel 54,
- i) konsekvensene ved manglende overholdelse av de vilkårene som gjelder for balanseansvarlige,
- j) en forpliktelse for balanseansvarlige til å innmelde til den tilknyttende TSO-en eventuelle endringer av posisjonen,
- k) avregningsreglene i henhold til artikkel 52, 53, 54 og 55,
- l) dersom slike forekommer, bestemmelsene om utelukkelse av ubalanser fra balanseavregningen dersom de er knyttet til innføringen av rampingrestriksjoner for å minske deterministiske frekvensavvik i henhold til artikkel 137 nr. 4 i forordning (EU) 2017/1485.

7. Hver tilknyttende TSO kan ha med følgende elementer i forslaget til vilkårene for leverandører av balansetjenester eller i vilkårene for balanseansvarlige:

- a) Et krav til leverandører av balansetjenester om å gi informasjon om utnyttet produksjonskapasitet og andre balanseressurser fra leverandører av balansetjenester, etter stengtidsperioden for dagen-før-markedet og etter stengtidsperioden for det områdekryssende intradagmarkedet.
- b) Dersom det er berettiget, et krav til leverandører av balansetjenester om å tilby utnyttet produksjonskapasitet eller andre balanseressurser gjennom bud på balanseenergi eller bud på integrert planleggingsprosess i balansemarkedene etter stengtidsperioden for dagen-før-markedet, uten at det berører leverandørene av balansetjenester sin mulighet til å endre sine bud på balanseenergi før stengtidsperioden for balanseenergi eller stengtidsperioden for integrert planleggingsprosess på grunn av handel på intradagmarkedet.
- c) Dersom det er berettiget, et krav til leverandører av balansetjenester om å tilby utnyttet produksjonskapasitet eller andre balanseressurser gjennom bud på balanseenergi eller bud på integrert planleggingsprosess i balansemarkedene etter stengtidsperioden for det områdekryssende intradagmarkedet.
- d) Særlige krav med hensyn til posisjonen til balanseansvarlige framlagt etter tidsrammen for dagen-før-markedet for å sikre at summen av deres interne og eksterne kommersielle handelsplaner er lik summen av planene for fysisk produksjon og forbruk, idet det tas hensyn til kompensasjon for tap av elektrisk kraft, dersom det er relevant.
- e) Et unntak fra kravet om å offentliggjøre opplysninger om tilbudte priser på balanseenergi eller balansekapasitet på grunn av risiko for markedsmissbruk i henhold til artikkel 12 nr. 4.
- f) Et unntak for spesifikke produkter definert i artikkel 26 nr. 3 bokstav b) om å forhåndsfastsette bud på balanseenergi fra en avtale om balansekapasitet i henhold til artikkel 16 nr. 6.
- g) En søknad om bruk av dobbel prisfastsettelse for alle ubalanser basert på vilkårene fastsatt i henhold til artikkel 52 nr. 2 bokstav d) i), og metoden for dobbel prisfastsettelse i henhold til artikkel 52 nr. 2 bokstav d) ii).

8. De TSO-ene som benytter en modell for sentralisert regulering, skal også ta med følgende elementer i vilkårene knyttet til balansering:

- a) Stengtidsperioden for integrert planleggingsprosess i henhold til artikkel 24 nr. 5.
- b) Reglene for oppdatering av budene på integrert planleggingsprosess etter hver stengtidsperioden for integrert planleggingsprosess i henhold til artikkel 24 nr. 6.
- c) Reglene for bruk av bud på integrert planleggingsprosess før stengtidsperioden for balanseenergi i henhold til artikkel 24 nr. 7.
- d) Reglene for konvertering av bud på integrert planleggingsprosess i henhold til artikkel 27.

9. Hver TSO skal overvåke at alle parter oppfyller kravene fastsatt i vilkårene for balansering i sitt eller sine planleggingsområder.

KAPITTEL 2

Europeiske plattformer for utveksling av balanseenergi

Artikkel 19

Europeisk plattform for utveksling av balanseenergi fra erstatningsreserver

1. Innen seks måneder etter ikrafttreddelsen av denne forordningen skal alle TSO-er som utfører prosessen for erstatning av reserver i henhold til del IV i forordning (EU) 2017/1485, utarbeide et forslag til gjennomføringsrammen for en europeisk plattform for utveksling av balanseenergi fra erstatningsreserver.
2. Den europeiske plattformen for utveksling av balanseenergi fra erstatningsreserver, som drives av TSO-er eller ved hjelp av en enhet som TSO-ene oppretter selv, skal baseres på felles styringsprinsipper og forretningsprosesser og skal bestå av minst funksjonen for aktiveringsoptimering og funksjonen for avregning mellom TSO-er. Denne europeiske plattformen skal benytte en multilateral TSO-TSO-modell med felles budlister for utveksling av alle bud på balanseenergi fra alle standardprodukter for erstatningsreserver, unntatt utilgjengelige bud i henhold til artikkel 29 nr. 14.
3. Forslaget i nr. 1 skal minst omfatte
 - a) høynivåutforming av den europeiske plattformen,
 - b) veikartet og tidsrammene for gjennomføring av den europeiske plattformen,
 - c) definisjonene av de funksjonene som kreves for å drive den europeiske plattformen,
 - d) de foreslåtte reglene for styring og drift av den europeiske plattformen, basert på prinsippet om likebehandling, og skal sikre rettfærdig behandling av alle deltakende TSO-er, og at ingen TSO-er uberettiget kan oppnå økonomiske fordeler ved å utøve funksjonene i den europeiske plattformen,
 - e) den foreslåtte utpekingen av den eller de enhetene som skal utføre de funksjonene som er definert i forslaget. Dersom TSO-ene foreslår å utpeke mer enn én enhet, skal forslaget vise og sikre
 - i) en konsekvent fordeling av funksjonene til de enhetene som driver den europeiske plattformen. Forslaget skal fullt ut ta hensyn til behovet for å samordne de forskjellige funksjonene som tildeles de enhetene som driver den europeiske plattformen,
 - ii) at den foreslåtte strukturen for den europeiske plattformen og fordelingen av funksjoner sikrer effektiv og formålstjenlig styring, drift og regelverksbasert tilsyn av den europeiske plattformen, og at den støtter målene for denne forordningen,
 - iii) en effektiv samordnings- og beslutningsprosess for å løse konflikter mellom enheter som driver den europeiske plattformen,
 - f) rammen for harmonisering av vilkårene knyttet til balanseringsstrukturen i henhold til artikkel 18,
 - g) de detaljerte prinsippene for deling av felleskostnadene, herunder detaljert kategorisering av felleskostnader, i samsvar med artikkel 23,
 - h) stengetiden for balanseenergi for alle standardprodukter for erstatningsreserver i samsvar med artikkel 24,
 - i) definisjonen av standardprodukter for balanseenergi fra erstatningsreserver i samsvar med artikkel 25,
 - j) stengetiden for innmelding av energibud fra TSO i samsvar med artikkel 29 nr. 13,
 - k) de felles budlistene som skal opprettes ved hjelp av fellesfunksjonen for aktiveringsoptimering i henhold til artikkel 31,
 - l) beskrivelsen av algoritmen til drift av funksjonen for aktiveringsoptimering av bud på balanseenergi fra alle standardprodukter for erstatningsreserver i samsvar med artikkel 58.
4. Innen seks måneder etter godkjenningen av forslaget til gjennomføringsrammen for en europeisk plattform for utveksling av balanseenergi fra erstatningsreserver, skal alle TSO-er som utfører prosessen for erstatning av reserver i henhold til del IV i forordning (EU) 2017/1485, utpeke den eller de foreslåtte enhetene som får i oppgave å drive den europeiske plattformen i henhold til nr. 3 bokstav e).

5. Innen ett år etter godkjenningen av forslaget til gjennomføringsrammen for en europeisk plattform for utveksling av balanseenergi fra erstatningsreserver, skal alle TSO-er som utfører prosessen for erstatning av reserver i henhold til del IV i forordning (EU) 2017/1485, og som har minst én sammenkoplede tilgrensende TSO som utfører prosessen for erstatning av reserver, gjennomføre og sette i drift den europeiske plattformen for utveksling av balanseenergi fra erstatningsreserver. De skal bruke den europeiske plattformen til å

- a) innmelde alle bud på balanseenergi fra alle standardprodukter for erstatningsreserver,
- b) utveksle alle bud på balanseenergi fra alle standardprodukter for erstatningsreserver, unntatt utilgjengelige bud i henhold til artikkel 29 nr. 14,
- c) etterstrebe å oppfylle alle sine behov for balanseenergi fra erstatningsreserver.

Artikkel 20

Europeisk plattform for utveksling av balanseenergi fra frekvensgjenopprettingsreserver med manuell aktivering

1. Innen ett år etter ikrafttreddelsen av denne forordningen skal alle TSO-er utarbeide et forslag til gjennomføringsrammen for en europeisk plattform for utveksling av balanseenergi fra frekvensgjenopprettingsreserver med manuell aktivering.

2. Den europeiske plattformen for utveksling av balanseenergi fra frekvensgjenopprettingsreserver med manuell aktivering, som drives av TSO-er eller ved hjelp av en enhet som TSO-ene oppretter selv, skal baseres på felles styringsprinsipper og forretningsprosesser og skal bestå av minst funksjonen for aktiveringsoptimering og funksjonen for avregning mellom TSO-er. Denne europeiske plattformen skal benytte en multilateral TSO-TSO-modell med felles budlister for utveksling av alle bud på balanseenergi fra alle standardprodukter for frekvensgjenopprettingsreserver med manuell aktivering, unntatt utilgjengelige bud i henhold til artikkel 29 nr. 14.

3. Forslaget i nr. 1 skal minst omfatte

- a) høynivåutforming av den europeiske plattformen,
- b) veikartet og tidsrammene for gjennomføring av den europeiske plattformen,
- c) definisjonene av de funksjonene som kreves for å drive den europeiske plattformen,
- d) de foreslåtte reglene for styring og drift av den europeiske plattformen, basert på prinsippet om likebehandling, og skal sikre rettferdig behandling av alle deltakende TSO-er, og at ingen TSO-er uberettiget kan oppnå økonomiske fordeler ved å utøve funksjonene i den europeiske plattformen,
- e) den foreslåtte utpekingen av den eller de enhetene som skal utføre de funksjonene som er definert i forslaget. Dersom TSO-ene foreslår å utpeke mer enn én enhet, skal forslaget vise og sikre
 - i) en konsekvent fordeling av funksjonene til de enhetene som driver den europeiske plattformen. Forslaget skal fullt ut ta hensyn til behovet for å samordne de forskjellige funksjonene som tildeles de enhetene som driver den europeiske plattformen,
 - ii) at den foreslåtte strukturen for den europeiske plattformen og fordelingen av funksjoner sikrer effektiv og formålstjenlig styring, drift og regelverksbasert tilsyn av den europeiske plattformen, og at den støtter målene for denne forordningen,
 - iii) en effektiv samordnings- og beslutningsprosess for å løse konflikter mellom enheter som driver den europeiske plattformen,
- f) rammen for harmonisering av vilkårene knyttet til balanseringsstrukturen i henhold til artikkel 18,
- g) de detaljerte prinsippene for deling av felleskostnadene, herunder detaljert kategorisering av felleskostnader, i samsvar med artikkel 23,
- h) stengyetiden for balanseenergi for alle standardprodukter for frekvensgjenopprettingsreserver med manuell aktivering i samsvar med artikkel 24,
- i) definisjonen av standardprodukter for balanseenergi fra frekvensgjenopprettingsreserver med manuell aktivering i samsvar med artikkel 25,

- j) stengyetiden for innmelding av energibud fra TSO i samsvar med artikkel 29 nr. 13,
 - k) de felles budlistene som skal opprettes ved hjelp av fellesfunksjonen for aktiveringsoptimering i henhold til artikkel 31,
 - l) beskrivelsen av algoritmen til drift av funksjonen for aktiveringsoptimering av bud på balanseenergi fra alle standardprodukter for frekvensgjenopprettingsreserver med manuell aktivering i samsvar med artikkel 58.
4. Innen seks måneder etter godkjenningen av forslaget til gjennomføringsrammen for en europeisk plattform for utveksling av balanseenergi fra frekvensgjenopprettingsreserver med manuell aktivering, skal alle TSO-er utpeke den eller de foreslåtte enhetene som får i oppgave å drive den europeiske plattformen i henhold til nr. 3 bokstav e).
5. Innen 18 måneder etter godkjenningen av forslaget til gjennomføringsrammen for en europeisk plattform for utveksling av balanseenergi fra frekvensgjenopprettingsreserver med manuell aktivering, kan alle TSO-er utarbeide et forslag om endring av den europeiske plattformen for utveksling av balanseenergi fra frekvensgjenopprettingsreserver med manuell aktivering i henhold til nr. 1. Foreslåtte endringer skal underbygges av en nytte- og kostnadsanalyse som utføres av alle TSO-er i henhold til artikkel 61. Forslaget skal meldes til Kommisjonen.
6. Innen 30 måneder etter godkjenningen av forslaget til gjennomføringsrammen for en europeisk plattform for utveksling av balanseenergi fra frekvensgjenopprettingsreserver med manuell aktivering, eller dersom alle TSO-er framlegger et forslag om endring av den europeiske plattformen i henhold til nr. 5, innen tolv måneder etter godkjenningen av forslaget om endring av den europeiske plattformen, skal alle TSO-er gjennomføre og sette i drift den europeiske plattformen for utveksling av balanseenergi fra frekvensgjenopprettingsreserver med manuell aktivering, og de skal bruke den europeiske plattformen til å
- a) innmelde alle bud på balanseenergi fra alle standardprodukter for frekvensgjenopprettingsreserver med manuell aktivering,
 - b) utveksle alle bud på balanseenergi fra alle standardprodukter for frekvensgjenopprettingsreserver med manuell aktivering, unntatt utilgjengelige bud i henhold til artikkel 29 nr. 14,
 - c) etterstrebe å oppfylle alle sine behov for balanseenergi fra frekvensgjenopprettingsreserver med manuell aktivering.

Artikkel 21

Europeisk plattform for utveksling av balanseenergi fra frekvensgjenopprettingsreserver med automatisk aktivering

1. Innen ett år etter ikrafttredelsen av denne forordningen skal alle TSO-er utarbeide et forslag til gjennomføringsrammen for en europeisk plattform for utveksling av balanseenergi fra frekvensgjenopprettingsreserver med automatisk aktivering.
2. Den europeiske plattformen for utveksling av balanseenergi fra frekvensgjenopprettingsreserver med automatisk aktivering, som drives av TSO-er eller ved hjelp av en enhet som TSO-ene oppretter selv, skal baseres på felles styringsprinsipper og forretningsprosesser og skal bestå av minst funksjonen for aktiveringsoptimering og funksjonen for avregning mellom TSO-er. Denne europeiske plattformen skal benytte en multilateral TSO-TSO-modell med felles budlister for utveksling av alle bud på balanseenergi fra alle standardprodukter for frekvensgjenopprettingsreserver med automatisk aktivering, unntatt utilgjengelige bud i henhold til artikkel 29 nr. 14.
3. Forslaget i nr. 1 skal minst omfatte
- a) høynivåutforming av den europeiske plattformen,
 - b) veikartet og tidsrammene for gjennomføring av den europeiske plattformen,
 - c) definisjonene av de funksjonene som kreves for å drive den europeiske plattformen,
 - d) de foreslåtte reglene for styring og drift av den europeiske plattformen, basert på prinsippet om likebehandling, og skal sikre rettferdig behandling av alle deltakende TSO-er, og at ingen TSO-er uberettiget kan oppnå økonomiske fordeler ved å utøve funksjonene i den europeiske plattformen,

- e) den foreslåtte utpekingen av den eller de enhetene som skal utføre de funksjonene som er definert i forslaget. Dersom TSO-ene foreslår å utpeke mer enn én enhet, skal forslaget vise og sikre
 - i) en konsekvent fordeling av funksjonene til de enhetene som driver den europeiske plattformen. Forslaget skal fullt ut ta hensyn til behovet for å samordne de forskjellige funksjonene som tildeles de enhetene som driver den europeiske plattformen,
 - ii) at den foreslåtte strukturen for den europeiske plattformen og fordelingen av funksjoner sikrer effektiv og formålstjenlig styring, drift og regelverksbasert tilsyn av den europeiske plattformen, og at den støtter målene for denne forordningen,
 - iii) en effektiv samordnings- og beslutningsprosess for å løse konflikter mellom enheter som driver den europeiske plattformen,
 - f) rammen for harmonisering av vilkårene knyttet til balanseringsstrukturen i henhold til artikkel 18,
 - g) de detaljerte prinsippene for deling av felleskostnadene, herunder detaljert kategorisering av felleskostnader, i samsvar med artikkel 23,
 - h) stengyetiden for balanseenergi for alle standardprodukter for frekvensgjenopprettingsreserver med automatisk aktivering i samsvar med artikkel 24,
 - i) definisjonen av standardprodukter for balanseenergi fra frekvensgjenopprettingsreserver med automatisk aktivering i samsvar med artikkel 25,
 - j) stengyetiden for innmelding av energibud fra TSO i samsvar med artikkel 29 nr. 13,
 - k) de felles budlistene som skal opprettes ved hjelp av fellesfunksjonen for aktiveringsoptimering i henhold til artikkel 31,
 - l) beskrivelsen av algoritmen til drift av funksjonen for aktiveringsoptimering av bud på balanseenergi fra alle standardprodukter for frekvensgjenopprettingsreserver med automatisk aktivering i samsvar med artikkel 58.
4. Innen seks måneder etter godkjenningen av forslaget til gjennomføringsrammen for en europeisk plattform for utveksling av balanseenergi fra frekvensgjenopprettingsreserver med automatisk aktivering, skal alle TSO-er utpeke den eller de foreslåtte enhetene som får i oppgave å drive den europeiske plattformen i henhold til nr. 3 bokstav e).
5. Innen 18 måneder etter godkjenningen av forslaget til gjennomføringsrammen for en europeisk plattform for utveksling av balanseenergi fra frekvensgjenopprettingsreserver med automatisk aktivering, kan alle TSO-er utarbeide et forslag om endring av den europeiske plattformen for utveksling av balanseenergi fra frekvensgjenopprettingsreserver med automatisk aktivering i henhold til nr. 1 og av de prinsippene som er fastsatt i nr. 2. Foreslåtte endringer skal underbygges av en nytte- og kostnadsanalyse som utføres av alle TSO-er i henhold til artikkel 61. Forslaget skal meldes til Kommissjonen.
6. Innen 30 måneder etter godkjenningen av forslaget til gjennomføringsrammen for en europeisk plattform for utveksling av balanseenergi fra frekvensgjenopprettingsreserver med automatisk aktivering, eller dersom alle TSO-er framlegger et forslag om endring av den europeiske plattformen i henhold til nr. 5, innen tolv måneder etter godkjenningen av forslaget om endring av den europeiske plattformen, skal alle TSO-er som utfører prosessen for automatisk frekvensgjenopprettelse i henhold til del IV i forordning 2017/1485, gjennomføre og sette i drift den europeiske plattformen for utveksling av balanseenergi fra frekvensgjenopprettingsreserver med automatisk aktivering, og de skal bruke den europeiske plattformen til å
- a) innmelde alle bud på balanseenergi fra alle standardprodukter for frekvensgjenopprettingsreserver med automatisk aktivering,
 - b) utveksle alle bud på balanseenergi fra alle standardprodukter for frekvensgjenopprettingsreserver med automatisk aktivering, unntatt utilgjengelige bud i henhold til artikkel 29 nr. 14,
 - c) etterstrebe å oppfylle alle sine behov for balanseenergi fra frekvensgjenopprettingsreserver med automatisk aktivering.

Artikkel 22

Europeisk plattform for prosessen for utligning av motsattrettede ubalanser

1. Innen seks måneder etter ikrafttredelsen av denne forordningen skal alle TSO-er utarbeide et forslag til gjennomføringsrammen for en europeisk plattform for prosessen for utligning av motsattrettede ubalanser.

2. Den europeiske plattformen for prosessen for utligning av motsattrettede ubalanser, som drives av TSO-er eller ved hjelp av en enhet som TSO-ene oppretter selv, skal baseres på felles styringsprinsipper og forretningsprosesser og skal bestå av minst funksjonen for utligning av motsattrettede ubalanser og funksjonen for avregning mellom TSO-er. Den europeiske plattformen skal benytte en multilateral TSO-TSO-modell for å utføre prosessen for utligning av motsattrettede ubalanser.

3. Forslaget i nr. 1 skal minst omfatte

- a) høynivåutforming av den europeiske plattformen,
- b) veikartet og tidsrammene for gjennomføring av den europeiske plattformen,
- c) definisjonen av de funksjonene som kreves for å drive den europeiske plattformen,
- d) de foreslåtte reglene for styring og drift av den europeiske plattformen, basert på prinsippet om likebehandling, og skal sikre rettferdig behandling av alle deltakende TSO-er, og at ingen TSO-er uberettiget kan oppnå økonomiske fordeler ved å utøve funksjonene i den europeiske plattformen,
- e) den foreslåtte utpekingen av den eller de enhetene som skal utføre de funksjonene som er definert i forslaget. Dersom TSO-ene foreslår å utpeke mer enn én enhet, skal forslaget vise og sikre
 - i) en konsekvent fordeling av funksjonene til de enhetene som driver den europeiske plattformen. Forslaget skal fullt ut ta hensyn til behovet for å samordne de forskjellige funksjonene som tildeles de enhetene som driver den europeiske plattformen,
 - ii) at den foreslåtte strukturen for den europeiske plattformen og fordelingen av funksjoner sikrer effektiv og formålstjenlig styring, drift og regelverksbasert tilsyn av den europeiske plattformen, og at den støtter målene for denne forordningen,
 - iii) en effektiv samordnings- og beslutningsprosess for å løse konflikter mellom enheter som driver den europeiske plattformen,
- f) rammen for harmonisering av vilkårene knyttet til balanseringsstrukturen i henhold til artikkel 18,
- g) de detaljerte prinsippene for deling av felleskostnadene, herunder detaljert kategorisering av felleskostnader, i samsvar med artikkel 23,
- h) beskrivelsen av algoritmen til drift av prosessen for utligning av motsattrettede ubalanser i samsvar med artikkel 58.

4. Innen seks måneder etter godkjenningen av forslaget til gjennomføringsrammen for en europeisk plattform for prosessen for utligning av motsattrettede ubalanser, skal alle TSO-er utpeke den eller de foreslåtte enhetene som får i oppgave å drive den europeiske plattformen i henhold til nr. 3 bokstav e).

5. Innen ett år etter godkjenningen av forslaget til gjennomføringsrammen for en europeisk plattform for prosessen for utligning av motsattrettede ubalanser, skal alle TSO-er som utfører prosessen for automatisk frekvensgjenoppretting i henhold til del IV i forordning (EU) 2017/1485, gjennomføre og sette i drift den europeiske plattformen for prosessen for utligning av motsattrettede ubalanser. De skal bruke den europeiske plattformen til å utføre prosessen for utligning av motsattrettede ubalanser, minst for synkronområdet for det europeiske kontinent.

Artikkel 23

Kostnadsfordeling mellom TSO-er i forskjellige medlemsstater

1. Alle TSO-er skal legge fram en årlig rapport for relevante reguleringsmyndigheter i samsvar med artikkel 37 i direktiv 2009/72/EF som i detalj redegjør for kostnadene ved opprettelse, endring og drift av de europeiske plattformene i samsvar med artikkel 19, 20, 21 og 22. Denne rapporten skal offentliggjøres av byrået, idet det tas behørig hensyn til følsom forretningsinformasjon.

2. Kostnadene nevnt i nr. 1, skal deles inn i

- a) felleskostnader som følge av samordnede aktiviteter gjennomført av alle TSO-er som deltar i de respektive plattformene,
- b) regionale kostnader som følge av aktiviteter gjennomført av flere, men ikke alle TSO-er som deltar i de respektive plattformene,
- c) nasjonale kostnader som følge av aktiviteter gjennomført av TSO-ene i denne medlemsstaten som deltar i de respektive plattformene.

3. Felleskostnadene nevnt i nr. 2 bokstav a), skal deles mellom TSO-ene i medlemsstatene og tredjeland som deltar i de europeiske plattformene. For å beregne det beløpet som skal betales av TSO-ene i hver medlemsstat og eventuelt hvert tredjeland, skal én åttedel av felleskostnadene fordeles likt på alle medlemsstater og tredjeland, fem åttedeler skal fordeles på hver medlemsstat og tredjeland i forhold til deres forbruk, og to åttedeler skal fordeles likt på deltakende TSO-er i henhold til nr. 2 bokstav a). Medlemsstatens andel av kostnadene skal dekket av den eller de TSO-ene som driver virksomhet på et territorium i den aktuelle medlemsstaten. Dersom flere TSO-er driver virksomhet i en medlemsstat, skal medlemsstatens andel av kostnadene fordeles mellom disse TSO-ene i forhold til forbruket i TSO-ens kontrollområder.
4. Beregningen av felleskostnadene skal jevnlig tilpasses for å ta hensyn til endringer i felleskostnadene eller endringer blant de deltakende TSO-ene.
5. TSO-er som samarbeider i en bestemt region, skal komme til enighet om et felles forslag til fordeling av regionale kostnader i samsvar med nr. 2 bokstav b). Forslaget skal deretter godkjennes individuelt av relevante reguleringsmyndigheter i hver medlemsstat og eventuelt hvert tredjeland i regionen. TSO-er som samarbeider i en bestemt region, kan alternativt bruke den formen for kostnadsfordeling som er fastsatt i nr. 3.
6. Prinsippene for kostnadsdeling skal gjelde kostnader som bidrar til opprettelse, endring og drift av de europeiske plattformene fra tidspunktet for godkjenningen av forslaget til de aktuelle gjennomføringsrammene i henhold til artikkel 19 nr. 1, artikkel 20 nr. 1, artikkel 21 nr. 1 og artikkel 22 nr. 1. Dersom det i gjennomføringsrammene foreslås at eksisterende prosjekter skal utvikles til en europeisk plattform, kan alle TSO-er som deltar i de eksisterende prosjektene, foreslå at en andel av de påløpte kostnadene før godkjenningen av forslaget til gjennomføringsrammene som er direkte knyttet til utviklingen og gjennomføringen av dette prosjektet, og som vurderes som rimelige, effektive og forholdsmessige, skal anses som en del av felleskostnadene nevnt i nr. 2 bokstav a).

Artikkel 24

Stengetid for balanseenergi

1. Som en del av forslagene i henhold til artikkel 19, 20 og 21, skal alle TSO-er harmonisere stengetiden for balanseenergi for standardprodukter på unionsplan, minst for hver av følgende prosesser:
 - a) Erstatningsreserver.
 - b) Frekvensgjenopprettelsesreserver med manuell aktivering.
 - c) Frekvensgjenopprettelsesreserver med automatisk aktivering.
2. Stengetiden for balanseenergi skal
 - a) ligge så tett opptil sanntid som mulig,
 - b) ikke komme før stengetid for det områdekryssende intradagmarkedet,
 - c) sikre tilstrekkelig tid til de nødvendige balanseprosessene.
3. Etter stengetiden for balanseenergi, skal leverandørene av balansetjenester ikke lenger ha tillatelse til å innmelde eller oppdatere sine bud på balanseenergi.
4. Etter stengetiden for balanseenergi, skal leverandørene av balansetjenester uten unødig opphold melde fra til den tilknyttende TSO-en om eventuelle utilgjengelige volumer av bud på balanseenergi i samsvar med artikkel 158 nr. 4 bokstav b) og artikkel 161 nr. 4 bokstav b) i forordning (EU) 2017/1485. Dersom leverandører av balansetjenester har et tilknytningspunkt til en DSO, og dersom DSO-en krever det, skal leverandører av balansetjenester uten unødig opphold også melde fra til DSO-en om eventuelle utilgjengelige volumer av bud på balanseenergi.
5. Innen to år etter ikrafttredelsen av denne forordningen skal alle TSO-er som benytter en modell for sentralisert regulering, definere minst én stengetid for integrert planleggingsprosess som
 - a) skal gjøre leverandører av balansetjenester i stand til å oppdatere sine bud på integrert planlegging så tett opptil sanntid som mulig,
 - b) ikke skal være mer enn åtte timer før sanntid,
 - c) skal være før stengetiden for innmelding av energibud fra TSO.

6. Etter hver stengetid for integrert planleggingsprosess, kan budet på integrert planleggingsprosess bare endres i samsvar med reglene definert av den tilknyttende TSO-en i vilkårene for leverandører av balansetjenester fastsatt i henhold til artikkel 18. Disse reglene skal gjennomføres før den tilknyttende TSO-en slutter seg til en prosess for utveksling av balanseenergi, og skal gjøre det mulig for leverandører av balansetjenester å oppdatere sine bud på integrert planleggingsprosess i størst mulig omfang fram til stengetiden for det områdekryssende intradagmarkedet, samtidig som det sikres

- a) økonomisk effektivitet i den integrerte planleggingsprosessen,
- b) driftssikkerhet,
- c) konsekvens i alle gjentakelser av den integrerte planleggingsprosessen,
- d) rettferdig og lik behandling av alle leverandører av balansetjenester i planleggingsområdet,
- e) at det ikke er noen negativ virkning på den integrerte planleggingsprosessen.

7. Hver TSO som benytter en modell for sentralisert regulering, skal fastsette reglene for bruk av bud på integrert planleggingsprosess før stengetiden for balanseenergi i samsvar med artikkel 18 nr. 8 bokstav c) for å sikre

- a) at TSO-en oppfyller kravene til reservekapasitet i sanntid,
- b) tilstrekkelige ressurser til å løse interne flaskehalsar,
- c) muligheten for praktisk gjennomførbar regulering mellom kraftproduksjonsanlegg og forbruksanlegg i sanntid.

Artikkel 25

Krav til standardprodukter

1. Standardprodukter for balanseenergi skal utarbeides som en del av forslagene til gjennomføringsrammene for de europeiske plattformene i henhold til artikkel 19, 20 og 21. Etter godkjenning av hver gjennomføringsramme og senest når en TSO bruker den respektive europeiske plattformen, skal TSO-en bruke bare standardprodukter og, dersom det er berettiget, spesifikke balanseenergiprodukter for å opprettholde systembalansen i samsvar med artikkel 127, 157 og 160 i forordning (EU) 2017/1485.

2. Innen to år etter ikrafttredelsen av denne forordningen skal alle TSO-er utarbeide et forslag til en liste over standardprodukter for balansekapasitet for frekvensgjenopprettingsreserver og erstatningsreserver.

3. Minst annethvert år skal alle TSO-er gjennomgå listen over standardprodukter for balanseenergi og balansekapasitet. Gjennomgåelsen av standardprodukter skal ta hensyn til

- a) målene fastsatt i artikkel 3 nr. 1,
- b) dersom det er relevant, foreslåtte endringer av listen over standardprodukter og antall felles budlister i henhold til artikkel 31 nr. 2,
- c) ytelsesindikatorene beskrevet i artikkel 59 nr. 4.

4. Listen over standardprodukter for balanseenergi og balansekapasitet kan angi minst følgende egenskaper ved et bud på standardprodukt:

- a) Forberedelsesperiode.
- b) Rampingperiode.
- c) Tid for full aktivering.
- d) Minste og største mengde.
- e) Deaktiveringsperiode.
- f) Korteste og lengste varighet av leveringsperioden.
- g) Gyldighetstid.
- h) Aktiveringsmåte.

5. Listen over standardprodukter for balanseenergi og balansekapasitet skal angi minst følgende variable egenskaper ved et standardprodukt som skal bestemmes av leverandørene av balansetjenester under prekvalifiseringen eller ved innmelding av budet på standardprodukt:

- a) Budpris.
- b) Delbarhet.
- c) Plassering.
- d) Minste varighet mellom slutten av deaktiveringsperioden og etterfølgende aktivering.

6. Standardprodukter for balanseenergi og balansekapasitet skal

- a) sikre effektiv standardisering, fremme grensekryssende konkurranse og likviditet, og unngå unødig fragmentering av markedet,
- b) gjøre det lettere for eiere av forbruksanlegg, tredjeparter og eiere av kraftproduksjonsanlegg fra fornybare energikilder samt eiere av energilagringseenheter å delta som leverandører av balansetjenester.

Artikkel 26

Krav til spesifikke produkter

1. Etter godkjenningen av gjennomføringsrammene for de europeiske plattformene i henhold til artikkel 19, 20 og 21, skal hver TSO utarbeide et forslag til definisjon og bruk av spesifikke produkter for balanseenergi og balansekapasitet. Dette forslaget skal minst omfatte

- a) en definisjon av spesifikke produkter og den perioden de vil bli brukt,
- b) en påvisning av at det ikke er tilstrekkelig med standardprodukter for å ivareta driftssikkerheten og opprettholde systembalansen på en effektiv måte, eller en påvisning av at enkelte balanseressurser ikke kan delta i balansemarkedet gjennom standardprodukter,
- c) en beskrivelse av tiltak som er foreslått for å minimere bruken av spesifikke produkter avhengig av deres økonomiske effektivitet,
- d) dersom det er relevant, reglene for konvertering av bud på balanseenergi fra spesifikke produkter til bud på balanseenergi fra standardprodukter,
- e) dersom det er relevant, opplysninger om prosessen for konvertering av bud på balanseenergi fra spesifikke produkter til bud på balanseenergi fra standardprodukter, og opplysninger om hvilken felles budliste som danner grunnlaget for konverteringen,
- f) en påvisning av at de spesifikke produktene ikke skaper vesentlig ineffektivitet og vridninger i balansemarkedet i og utenfor planleggingsområdet.

2. Hver TSO som bruker spesifikke produkter, skal minst annethvert år vurdere behovet for å bruke spesifikke produkter i samsvar med kriteriene fastsatt i nr. 1.

3. De spesifikke produktene skal innføres parallelt med innføringen av standardproduktene. Etter bruk av de spesifikke produktene kan den tilknyttende TSO-en alternativt

- a) konvertere bud på balanseenergi fra spesifikke produkter til bud på balanseenergi fra standardprodukter,
- b) aktivere bud på balanseenergi fra spesifikke produkter lokalt uten å utveksle dem.

4. Reglene for konvertering av bud på balanseenergi fra spesifikke produkter til bud på balanseenergi fra standardprodukter i henhold til nr. 1 bokstav d) skal

- a) være rettferdige, åpne og ikke-diskriminerende,
- b) ikke skape hindringer for utveksling av balansetjenester,
- c) sikre at TSO-ene er økonomisk nøytrale.

Artikkel 27

Konvertering av bud i en modell for sentralisert regulering

1. Hver TSO som benytter en modell for sentralisert regulering, skal bruke budene på integrert planleggingsprosess til utveksling av balansetjenester eller til deling av reserver.

2. Hver TSO som benytter en modell for sentralisert regulering, skal bruke de budene på integrert planleggingsprosess som er tilgjengelig for sanntidsforvaltning av systemet, til å levere balansetjenester til andre TSO-er, samtidig som begrensningene med hensyn til driftssikkerhet overholdes.
3. Hver TSO som benytter en modell for sentralisert regulering, skal i størst mulig grad konvertere budene på integrert planleggingsprosess i henhold til nr. 2, til standardprodukter, idet det tas hensyn til driftssikkerheten. Reglene for konvertering av bud på integrert planleggingsprosess til standardprodukter skal
 - a) være rettfærdige, åpne og ikke-diskriminerende,
 - b) ikke skape hindringer for utveksling av balansetjenester,
 - c) sikre at TSO-ene er økonomisk nøytrale.

Artikkel 28

Alternative framgangsmåter

1. Hver TSO skal sikre at det finnes alternative løsninger dersom framgangsmåtene nevnt i nr. 2 og 3 mislykkes.
2. Dersom kjøpet av balansetjenester mislykkes, skal de berørte TSO-ene gjenta kjøpsprosessen. TSO-ene skal underrette markedsdeltakerne om at alternative framgangsmåter vil bli tatt i bruk så snart som mulig.
3. Dersom den samordnede aktiveringen av balanseenergi mislykkes, kan hver TSO avvike fra aktiveringen av den felles budlisten og skal underrette markedsdeltakerne så snart som mulig.

AVDELING III

KJØP AV BALANSETJENESTER

KAPITTEL 1

Balanseenergi

Artikkel 29

Aktivering av bud på balanseenergi fra felles budliste

1. For å opprettholde systembalansen i samsvar med artikkel 127, 157 og 160 i forordning (EU) 2017/1485, skal hver TSO bruke kostnadseffektive bud på balanseenergi som er tilgjengelig for levering i sitt kontrollområde, basert på felles budlister eller en annen modell som definert etter forslaget fra alle TSO-er i henhold til artikkel 21 nr. 5.
2. TSO-ene skal ikke aktivere bud på balanseenergi før den tilsvarende stengtiden for balanseenergi, unntatt i skjerpet driftstilstand eller nøddriftstilstand, dersom slik aktivering bidrar til å redusere alvorlighetsgraden av disse systemdriftstilstandene, og unntatt dersom budene tjener andre formål enn balansering i henhold til nr. 3.
3. Innen ett år etter ikrafttredelsen av denne forordningen skal alle TSO-er utarbeide et forslag til en metode for klassifisering av aktiveringsformål for bud på balanseenergi. Denne metoden skal
 - a) beskrive alle mulige formål for aktivering av bud på balanseenergi,
 - b) definere klassifiseringskriteriene for hvert mulig aktiveringsformål.
4. For hvert bud på balanseenergi som aktiveres fra den felles budlisten, skal den TSO-en som aktiverer budet, definere aktiveringsformålet basert på metoden i henhold til nr. 3. Aktiveringsformålet skal meldes og være synlig for alle TSO-er gjennom funksjonen for aktiveringsoptimering.
5. Dersom aktiveringen av bud på balanseenergi avviker fra resultatene fra funksjonen for aktiveringsoptimering, skal TSO-en i rimelig tid offentliggjøre opplysningene om årsakene til forekomsten av slike avvik.
6. Anmodningen om aktivering av bud på balanseenergi fra funksjonen for aktiveringsoptimering, skal forplikte den anmodende TSO-en og tilknyttende TSO-en til å akseptere den konkrete utvekslingen av balanseenergi. Hver tilknyttende TSO skal sikre aktivering av det budet på balanseenergi som er valgt av funksjonen for aktiveringsoptimering. Balanseenergien skal avregnes i henhold til artikkel 50 og mellom den tilknyttende TSO-en og leverandører av balansetjenester i henhold til avdeling V kapittel 2.

7. Aktiveringen av bud på balanseenergi skal baseres på en TSO-TSO-modell med en felles budliste.
 8. Hver TSO skal framlegge alle nødvendige data for driften av algoritmen i artikkel 58 nr. 1 og 2 for funksjonen for aktiveringsoptimering i samsvar med reglene fastsatt i henhold til artikkel 31 nr. 1.
 9. Hver tilknyttende TSO skal før stenetiden for innmelding av energibud fra TSO, innmelde alle bud på balanseenergi som er mottatt fra leverandører av balansetjenester til funksjonen for aktiveringsoptimering, idet det tas hensyn til kravene i artikkel 26 og 27. Den tilknyttende TSO-en skal ikke endre eller holde tilbake bud på balanseenergi, med unntak for
 - a) bud på balanseenergi omhandlet i artikkel 26 og 27,
 - b) bud på balanseenergi som er åpenbart feilaktige og omfatter et volum som det er umulig å levere,
 - c) bud på balanseenergi som ikke videresendes til de europeiske plattformene i samsvar med nr. 10.
 10. Hver TSO som bruker en modell for desentralisert regulering og driver virksomhet i et planleggingsområde med en lokal stenetid for intradagmarkedet som er senere enn stenetiden for balanseenergi i henhold til artikkel 24, kan utarbeide et forslag om å begrense antallet bud som videresendes til de europeiske plattformene i henhold til artikkel 19–21. De budene som videresendes til de europeiske plattformene, skal alltid være de billigste budene. Dette forslaget skal omfatte
 - a) definisjonen av det minstevolumet som skal videresendes til de europeiske plattformene. Minstevolumet av bud som innmeldes av TSO-en, skal være lik eller større enn summen av kravene til reservekapasitet for dens LFC-blokk i samsvar med artikkel 157 og 160 i forordning (EU) 2017/1485 og de forpliktelsene som følger av utvekslingen av balansekapasitet eller delingen av reserver,
 - b) reglene for å frigi bud som ikke innmeldes til de europeiske plattformene, og definisjonen av tidspunktet for når de berørte leverandørene av balansetjenester skal underrettes om frigivelsen av deres bud.
 11. Minst én gang annethvert år etter at forslaget i nr. 10 er godkjent av de respektive reguleringsmyndighetene, skal alle TSO-er vurdere virkningen av å begrense volumet av bud som sendes til de europeiske plattformene og hvordan intradagmarkedet fungerer. Denne vurderingen skal omfatte
 - a) en vurdering fra de berørte TSO-ene om minstevolumet av bud som skal videresendes til de europeiske plattformene i henhold til artikkel 10 bokstav a),
 - b) en anbefaling til de berørte TSO-ene om begrensning av budene på balanseenergi.
- På grunnlag av denne vurderingen skal alle TSO-er legge fram forslag for alle reguleringsmyndigheter om å gjennomgå minstevolumet av bud på balanseenergi som skal videresendes til de europeiske plattformene i henhold til artikkel 10 bokstav a).
12. Hver anmodende TSO kan be om aktivering av bud på balanseenergi fra de felles budlistene opp til det samlede volumet av balanseenergi. Det samlede volumet av balanseenergi som kan aktiveres av den anmodende TSO-en fra bud på balanseenergi fra de felles budlistene, beregnes som summen av volumene av
 - a) bud på balanseenergi innmeldt av den anmodende TSO-en, og som ikke stammer fra deling av reserver eller utveksling av balansekapasitet,
 - b) bud på balanseenergi innmeldt av andre TSO-er som følge av balansekapasitet som er kjøpt på vegne av den anmodende TSO-en,
 - c) bud på balanseenergi som stammer fra deling av reserver, under forutsetning av at de andre TSO-ene som deltar i delingen av reserver, ikke allerede har bedt om aktivering av disse delte volumene.
 13. Alle TSO-er kan i forslagene til gjennomføringsrammene for de europeiske plattformene i henhold til artikkel 19, 20 og 21, fastsette hvilke vilkår eller hvilke situasjoner begrensningene fastsatt i nr. 12, ikke skal gjelde for. Dersom en TSO ber om bud på balanseenergi utover begrensningen fastsatt i nr. 12, skal alle andre TSO-er underrettes.
 14. Hver TSO kan erklære bud på balanseenergi som innmeldes til funksjonen for aktiveringsoptimering for utilgjengelige for aktivering av andre TSO-er, fordi de er begrenset på grunn av interne flaskehalsar eller på grunn av driftsikkerhetsbegrensninger i den tilknyttende TSO-ens planleggingsområde.

*Artikkel 30***Prisfastsettelse for balanseenergi og utvekslingskapasitet mellom budområder som brukes til utveksling av balanseenergi eller til drift av prosessen for utligning av motsattrettede ubalanser**

1. Innen ett år etter ikrafttredelsen av denne forordningen skal alle TSO-er utarbeide et forslag til en metode for å bestemme priser for balanseenergi som følger av aktivering av bud på balanseenergi for frekvensgjenopprettingsprosessen i henhold til artikkel 143 og 147 i forordning (EU) 2017/1485, og prosessen for erstatning av reserver i henhold til artikkel 144 og 148 i forordning (EU) 2017/1485. En slik metode skal

- a) bygge på marginalprising («pay-as-cleared»),
- b) definere hvordan aktivering av bud på balanseenergi som er aktivert for andre formål enn balansering, påvirker prisen på balanseenergi, samtidig som det sikres at som minimum bud på balanseenergi som er aktivert for intern flaskehals-håndtering, ikke skal fastsette marginalprisen på balanseenergi,
- c) fastsette minst én pris på balanseenergi for hver balanseavregningsperiode,
- d) gi korrekte prissignaler og insentiver til markedsdeltakerne,
- e) ta hensyn til metoden for prisfastsettelse i tidsrammene for dagen-før- og intradagmarkedet.

2. Dersom TSO-er finner at det er behov for tekniske prisbegrensninger for at markedet skal fungere godt, kan de som en del av forslaget i henhold til nr. 1, i fellesskap utarbeide et forslag til harmoniserte høyeste og laveste priser på balanseenergi, herunder budpriser og likevektspriser, som skal benyttes i alle planleggingsområder. I slike tilfeller skal harmoniserte høyeste og laveste priser på balanseenergi ta hensyn til høyeste og laveste likevektspris for tidsrammene for dagen-før- og intradagmarkedet i henhold til forordning (EU) 2015/1222.

3. Forslaget i henhold til nr. 1 skal også definere en metode for prisfastsettelse for utvekslingskapasitet mellom budområder som brukes til utveksling av balanseenergi eller til drift av prosessen for utligning av motsattrettede ubalanser. En slik metode skal være i samsvar med kravene fastsatt i forordning (EU) 2015/1222, og

- a) gjenspeile markedsrelaterte flaskehalsler,
- b) bygge på prisene for balanseenergi fra aktiverte bud på balanseenergi, bestemt i samsvar med prisfastsettelsesmetoden i henhold til nr. 1 bokstav a), eller eventuelt prisfastsettelsesmetoden i henhold til nr. 5,
- c) ikke pålegge ytterligere gebyrer for utveksling av balanseenergi eller for drift av prosessen for utligning av motsattrettede ubalanser, bortsett fra et gebyr for å kompensere for tap dersom dette gebyret også tas i betraktning i andre tidsrammer.

4. Den harmoniserte metoden for prisfastsettelse definert i nr. 1, skal gjelde for balanseenergi fra alle standardprodukter og spesifikke produkter i henhold til artikkel 26 nr. 3 bokstav a). Når det gjelder spesifikke produkter i henhold til artikkel 26 nr. 3 bokstav b), kan den berørte TSO-en foreslå en annen prisfastsettelsesmetode i forslaget for spesifikke produkter i henhold til artikkel 26.

5. Dersom alle TSO-er finner kilder til ineffektivitet ved bruk av metoden foreslått i henhold til nr. 1 bokstav a), kan de be om en endring og foreslå en annen prisfastsettelsesmetode enn metoden i nr. 1 bokstav a). I så fall skal alle TSO-er foreta en grundig analyse som viser at den alternative prisfastsettelsesmetoden er mer effektiv.

*Artikkel 31***Funksjon for aktiveringsoptimering**

1. Alle TSO-er skal etablere en funksjon for aktiveringsoptimering i samsvar med artikkel 29 og denne artikkel for å optimere aktiveringen av bud på balanseenergi fra forskjellige felles budlister. Denne funksjonen skal minst ta hensyn til

- a) aktiveringsprosesser og tekniske begrensninger fra forskjellige balanseenergiprodukter,
- b) driftssikkerhet,
- c) alle bud på balanseenergi som inngår i kompatible felles budlister,

- d) muligheten til å utligne motsattrettede anmodninger om motvirkende aktiveringer fra TSO-er,
 - e) framlagte aktiveringsanmodninger fra alle TSO-er,
 - f) tilgjengelig utvekslingskapasitet mellom budområder.
2. Felles budlister skal bestå av bud på balanseenergi fra standardprodukter. Alle TSO-er skal opprette de nødvendige felles budlistene for standardproduktene. Budene på balanseenergi for opp- og nedregulering skal være atskilt i forskjellige felles budlister.
 3. Hver funksjon for aktiveringsoptimering skal bruke minst én felles budliste for bud på balanseenergi for oppregulering, og én felles budliste for bud på balanseenergi for nedregulering.
 4. TSO-ene skal sikre at bud på balanseenergi som innmeldes til de felles budlistene, angis i euro og viser til tidsenheten for markedet.
 5. Avhengig av kravet om standardprodukter for balanseenergi, kan TSO-ene opprette flere felles budlister.
 6. Hver TSO skal framlegge sine aktiveringsanmodninger for bud på balanseenergi til funksjonen for aktiveringsoptimering.
 7. Funksjonen for aktiveringsoptimering skal velge bud på balanseenergi og be om aktivering av utvalgte bud på balanseenergi fra de tilknyttende TSO-ene som den leverandøren av balansetjenester som er forbundet med det utvalgte budet på balanseenergi, er tilknyttet.
 8. Funksjonen for aktiveringsoptimering skal sende bekreftelsen på de aktiverte budene på balanseenergi til den TSO-en som ber om aktivering av bud på balanseenergi. De aktiverte leverandørene av balansetjenester skal være ansvarlige for å levere det anmodede volumet fram til utløpet av leveringsperioden.
 9. Alle TSO-er som driver prosessen for frekvensgjenoppretting og erstatning av reserver for å balansere sitt LFC-område, skal bestrebe seg på å bruke alle bud på balanseenergi fra relevante felles budlister til å balansere systemet så effektivt som mulig, idet det tas hensyn til driftssikkerheten.
 10. TSO-er som ikke bruker prosessen for erstatning av reserver til å balansere sitt LFC-område, skal bestrebe seg på å bruke alle bud på balanseenergi fra relevante felles budlister for frekvensgjenoppretingsreserver til å balansere systemet så effektivt som mulig, idet det tas hensyn til driftssikkerheten.
 11. Bortsett fra i normaldriftstilstand kan TSO-ene beslutte å balansere systemet bare ved hjelp av bud på balanseenergi fra leverandører av balansetjenester i sitt eget kontrollområde, dersom en slik beslutning bidrar til å redusere alvorlighetsgraden av den nåværende systemdriftstilstanden. TSO-en skal uten unødig opphold offentliggjøre en begrunnelse for en slik beslutning.

KAPITTEL 2

Balansekapasitet

Artikkel 32

Kjøpsregler

1. Alle TSO-er i LFC-blokken skal regelmessig og minst en gang i året gjennomgå og definere kravene til reservekapasitet for LFC-blokken eller planleggingsområdene i LFC-blokken i henhold til dimensjoneringsreglene nevnt i artikkel 127, 157 og 160 i forordning (EU) 2017/1485. Hver TSO skal utføre en analyse av optimal levering av reservekapasitet med sikte på å redusere kostnadene i forbindelse med levering av reservekapasitet så mye som mulig. Denne analysen skal ta hensyn til følgende alternativer for levering av reservekapasitet:
 - a) Kjøp av balansekapasitet innenfor kontrollområdet og utveksling av balansekapasitet med tilgrensende TSO-er, når det er relevant.
 - b) Deling av reserver, når det er relevant.
 - c) Volumet av ikke-avtalte bud på balanseenergi som forventes å være tilgjengelige både innenfor deres kontrollområde og innenfor de europeiske plattformene, idet det tas hensyn til tilgjengelig utvekslingskapasitet mellom budområder.

2. Hver TSO som kjøper balansekapasitet, skal definere reglene for kjøp av balansekapasitet i forslaget til vilkår knyttet til leverandører av balansetjenester som er utarbeidet i henhold til artikkel 18. Reglene for kjøp av balansekapasitet skal være i samsvar med følgende prinsipper:

- a) Kjøpsmetoden skal være markedsbasert for minst frekvensgjenopprettingsreservene og erstatningsreservene.
- b) Kjøpsprosessen skal utføres på kortsiktig basis i den grad det er mulig og dersom det er økonomisk effektivt.
- c) Det avtalte volumet kan deles inn i flere kontraktsperioder.

3. Kjøp av balansekapasitet for opp- og nedregulering skal for minst frekvensgjenopprettingsreservene og erstatningsreservene utføres separat. Hver TSO kan framlegge et forslag for relevant reguleringsmyndighet i samsvar med artikkel 37 i direktiv 2009/72/EF der de ber om unntak fra dette kravet. Forslaget om unntak skal omfatte

- a) spesifikasjon av det tidsrommet som unntaket skal gjelde,
- b) spesifikasjon av det volumet av balansekapasitet som unntaket skal gjelde,
- c) analyse av virkningen av et slikt unntak for deltakelsen av balanseressurser i henhold til artikkel 25 nr. 6 bokstav b),
- d) begrunnelse for unntaket som viser at et slikt unntak vil medføre økt økonomisk effektivitet.

Artikkel 33

Utteksling av balansekapasitet

1. To eller flere TSO-er som utveksler eller gjensidig er villig til å utveksle balansekapasitet, skal utarbeide et forslag til opprettelse av felles og harmoniserte regler samt prosesser for utveksling og kjøp av balansekapasitet, samtidig som kravene fastsatt i artikkel 32, oppfylles.

2. Unntatt i tilfeller der TSO-BSP-modellen benyttes i henhold til artikkel 35, skal utvekslingen av balansekapasitet alltid utføres på grunnlag av en TSO-TSO-modell der to eller flere TSO-er utarbeider en metode for felles kjøp av balansekapasitet, idet det tas hensyn til tilgjengelig utvekslingskapasitet mellom budområder og driftsbegrensningene som definert i del IV avdeling 8 kapittel 1 og 2 i forordning (EU) 2017/1485.

3. Alle TSO-er som utveksler balansekapasitet, skal innmelde alle bud på balansekapasitet fra standardprodukter til funksjonen for optimering av kapasitetskjøp. TSO-ene skal ikke endre eller holde tilbake noen bud på balansekapasitet og skal la dem inngå i kjøpsprosessen, bortsett fra under vilkårene fastsatt i artikkel 26 og 27.

4. Alle TSO-er som utveksler balansekapasitet, skal sikre både tilgjengelighet av utvekslingskapasitet mellom budområder og at kravene til driftssikkerhet fastsatt i forordning (EU) 2017/1485, er oppfylt, ved hjelp av

- a) metoden for beregning av sannsynligheten for tilgjengelig utvekslingskapasitet mellom budområder etter stengetid for det områdekryssende intradagmarkedet i henhold til nr. 6,
- b) eller metodene for tildeling av utvekslingskapasitet mellom budområder til tidsrammen for balansering i henhold til avdeling IV kapittel 2.

5. Hver TSO som bruker metoden for beregning av sannsynligheten for tilgjengelig utvekslingskapasitet mellom budområder etter stengetid for det områdekryssende intradagmarkedet, skal underrette de andre TSO-ene i sin LFC-blokk om risikoen for mangel på reservekapasitet i planleggingsområdet eller planleggingsområdene i sitt kontrollområde som kan påvirke oppfyllelsen av kravene i henhold til artikkel 157 nr. 2 bokstav b) i forordning (EU) 2017/1485.

6. TSO-er som utveksler balansekapasitet for frekvensgjenopprettingsreserver og erstatningsreserver, kan utarbeide et forslag til en metode for beregning av sannsynligheten for tilgjengelig utvekslingskapasitet mellom budområder etter stengetid for det områdekryssende intradagmarkedet. Metoden skal minst beskrive

- a) framgangsmåtene for å underrette andre TSO-er i LFC-blokken,
- b) prosessen for å foreta vurderingen av den aktuelle perioden for utveksling av balansekapasitet,

- c) metoden for å vurdere risikoen for mangel på utvekslingskapasitet mellom budområder som følge av planlagt og ikke-planlagt driftsstans og på grunn av flaskehalsar,
 - d) metoden for å vurdere risikoen for utilstrekkelig reservekapasitet på grunn av mangel på utvekslingskapasitet mellom budområder,
 - e) kravene til en alternativ løsning ved mangel på utvekslingskapasitet mellom budområder eller utilstrekkelig reservekapasitet,
 - f) kravene til etterfølgende gjennomgåelse og overvåking av risikoer,
 - g) reglene for å sikre avregning i henhold til avdeling V.
7. TSO-ene skal ikke øke pålitelighetsmarginen beregnet i henhold til forordning (EU) 2015/1222 som følge av utvekslingen av balansekapasitet for frekvensgjenopprettingsreserver og erstatningsreserver.

Artikkel 34

Overføring av balansekapasitet

1. Innenfor det geografiske området der kjøpet av balansekapasitet har funnet sted, skal TSO-ene tillate leverandører av balansetjenester å overføre sine forpliktelser til å levere balansekapasitet. Den eller de berørte TSO-ene kan be om unntak dersom kontraksperiodene for balansekapasitet i henhold til artikkel 32 nr. 2 bokstav b) er klart begrenset til mindre enn én uke.
2. Overføring av balansekapasitet skal være tillatt fram til minst én time før starten av leveringsdagen.
3. Overføring av balansekapasitet skal være tillatt dersom følgende vilkår er oppfylt:
 - a) Mottakende leverandør av balansetjenester har bestått kvalifiseringsprosessen for den balansekapasiteten som overføringen gjelder.
 - b) Overføringen av balansekapasitet forventes ikke å sette driftssikkerheten i fare.
 - c) Overføringen av balansekapasitet overstiger ikke driftsbegrensningene fastsatt i del IV avdeling 8 kapittel 1 og 2 i forordning (EU) 2017/1485.
4. Dersom overføringen av balansekapasitet krever bruk av utvekslingskapasitet mellom budområder, skal slik overføring bare være tillatt dersom
 - a) den utvekslingskapasiteten mellom budområder som kreves for å utføre overføringen, allerede er tilgjengelig fra tidligere tildelingsprosesser i henhold til avdeling IV kapittel 2,
 - b) utvekslingskapasiteten mellom budområder er tilgjengelig i henhold til metoden for beregning av sannsynligheten for tilgjengelig utvekslingskapasitet mellom budområder etter stengt tid for det områdekryssende intradagmarkedet i samsvar med artikkel 33 nr. 6.
5. Dersom en TSO ikke tillater overføringen av balansekapasitet, skal den berørte TSO-en forklare årsaken til avslaget overfor de involverte leverandørene av balansetjenester.

KAPITTEL 3

TSO-BSP-modell

Artikkel 35

Utteksling av balansetjenester

1. To eller flere TSO-er kan på eget initiativ eller på anmodning fra sine relevante reguleringsmyndigheter i samsvar med artikkel 37 i direktiv 2009/72/EF, utarbeide et forslag til bruk av TSO-BSP-modellen.
2. Forslaget til bruk av en TSO-BSP-modell skal omfatte
 - a) en nytte- og kostnadsanalyse foretatt i henhold til artikkel 61 som identifiserer effektivitetsgevinstene ved å benytte TSO-BSP-modellen for minst planleggingsområdet eller -områdene for de berørte TSO-ene,
 - b) den ønskede bruksperioden,
 - c) en beskrivelse av metoden for å sikre tilstrekkelig utvekslingskapasitet mellom budområder i samsvar med artikkel 33 nr. 6.

3. Dersom TSO-BSP-modellen benyttes, kan de respektive TSO-ene og leverandørene av balansetjenester være unntatt fra kravene i artikkel 16 nr. 2, artikkel 16 nr. 4, artikkel 16 nr. 5 og artikkel 29 nr. 9 for de relevante prosessene.
4. Dersom TSO-BSP-modellen benyttes, skal de berørte TSO-ene inngå en felles avtale om de tekniske og avtalefestede kravene og om informasjonsutveksling for aktivering av bud på balanseenergi. Den TSO-en som inngår leverandøravtale og leverandøren av balansetjenester, skal inngå avtaler på grunnlag av TSO-BSP-modellen.
5. TSO-BSP-modellen for utveksling av balanseenergi fra frekvensgjenopprettingsreserver kan benyttes bare dersom TSO-BSP-modellen også skal benyttes for utveksling av balansekapasitet for frekvensgjenopprettingsreserver.
6. TSO-BSP-modellen for utveksling av balanseenergi fra erstatningsreserver kan benyttes dersom TSO-BSP-modellen benyttes for utveksling av balansekapasitet for erstatningsreserver, eller dersom én av de to berørte TSO-ene ikke driver prosessen for erstatning av reserver som en del av strukturen for lastfrekvensregulering i henhold til del IV i forordning (EU) 2017/1485.
7. Innen fire år etter ikrafttreddelsen av denne forordningen skal all utveksling av balansekapasitet være basert på TSO-TSO-modellen. Dette kravet skal ikke gjelde TSO-BSP-modellen for erstatningsreserver dersom én av de to berørte TSO-ene ikke driver prosessen for erstatning av reserver som en del av strukturen for lastfrekvensregulering i henhold til del IV i forordning (EU) 2017/1485.

AVDELING IV

UTVEKSLINGSKAPASITET MELLOM BUDOMRÅDER FOR BALANSETJENESTER

KAPITTEL 1

Utteksling av balanseenergi eller prosess for utligning av motsattrettede ubalanser

Artikkel 36

Bruk av utvekslingskapasitet mellom budområder

1. Alle TSO-er skal bruke tilgjengelig utvekslingskapasitet mellom budområder, beregnet i samsvar med artikkel 37 nr. 2 og 3, til utveksling av balanseenergi eller drift av prosessen for utligning av motsattrettede ubalanser.
2. To eller flere TSO-er som utveksler balansekapasitet, kan bruke utvekslingskapasitet mellom budområder til utveksling av balanseenergi dersom utvekslingskapasitet mellom budområder er
 - a) tilgjengelig i henhold til artikkel 33 nr. 6,
 - b) friggitt i henhold til artikkel 38 nr. 8 og 9,
 - c) tildelt i henhold til artikkel 40, 41 og 42.

Artikkel 37

Beregning av utvekslingskapasitet mellom budområder

1. Etter stengetid for det områdekryssende intradagmarkedet skal TSO-ene løpende oppdatere tilgjengeligheten av utvekslingskapasitet mellom budområder for utveksling av balanseenergi eller drift av prosessen for utligning av motsattrettede ubalanser. Utvekslingskapasiteten mellom budområder skal oppdateres hver gang en andel av utvekslingskapasiteten mellom budområder er brukt, eller når utvekslingskapasiteten mellom budområder er beregnet på nytt.
2. Før gjennomføringen av metoden for kapasitetsberegning nevnt i nr. 3, skal TSO-ene bruke den resterende utvekslingskapasiteten mellom budområder etter stengetiden for det områdekryssende intradagmarkedet.
3. Innen fem år etter ikrafttreddelsen av denne forordningen skal alle TSO-ene i en kapasitetsberegningssregion utarbeide en metode til beregning av utvekslingskapasitet mellom budområder innenfor tidsrammen for balansering for utveksling av balanseenergi eller drift av prosessen for utligning av motsattrettede ubalanser. En slik metode skal unngå markedsvidning og være i samsvar med den beregningssmetoden for utvekslingskapasitet mellom budområder som benyttes i tidsrammen for intradagmarkedet fastsatt i henhold til forordning (EU) 2015/1222.

*KAPITTEL 2**Utveksling av balansekapasitet eller deling av reserver**Artikkel 38***Allmenne krav**

1. To eller flere TSO-er kan på eget initiativ eller på anmodning fra sine relevante reguleringsmyndigheter i samsvar med artikkel 37 i direktiv 2009/72/EF, utarbeide et forslag til anvendelse av en av følgende prosesser:

- a) Samoptimert tildelingsprosess i henhold til artikkel 40.
- b) Markedsbasert tildelingsprosess i henhold til artikkel 41.
- c) Tildelingsprosess basert på en analyse av økonomisk effektivitet i henhold til artikkel 42.

Utvekslingskapasitet mellom budområder som tildeles for å utveksle balansekapasitet eller dele reserver før ikrafttredelsen av denne forordningen, kan fortsatt brukes for dette formålet fram til utløpet av kontraktsperioden.

2. Forslaget til anvendelse av tildelingsprosessen skal omfatte

- a) budområdegrensene, tidsrammen for markedet, varigheten av anvendelsen og den metoden som skal brukes,
- b) dersom tildelingsprosessen er basert på en analyse av økonomisk effektivitet, volumet av tildelt utvekslingskapasitet mellom budområder og den faktiske analysen av økonomisk effektivitet som begrunner effektiviteten ved en slik tildeling.

3. Innen fem år etter ikrafttredelsen av denne forordningen skal alle TSO-er utarbeide et forslag om å harmonisere metoden for tildelingsprosessen for utvekslingskapasitet mellom budområder med henblikk på å utveksle balansekapasitet eller dele reserver for hver tidsramme i henhold til artikkel 40 og, dersom det er relevant, i henhold til artikkel 41 og 42.

4. Utvekslingskapasitet mellom budområder som tildeles for å utveksle balansekapasitet eller dele reserver, skal brukes utelukkende til frekvensgjenopprettingsreserver med manuell aktivering, frekvensgjenopprettingsreserver med automatisk aktivering og erstatningsreserver. Den pålitelighetsmarginen som er beregnet i henhold til forordning (EU) 2015/1222, skal brukes til drift og utveksling av frekvensreguleringsreserver, unntatt på likestrømbaserte (DC) overføringsforbindelser, som det også kan tildeles utvekslingskapasitet mellom budområder for drift og utveksling av frekvensreguleringsreserver for, i samsvar med nr. 1.

5. TSO-ene kan tildele utvekslingskapasitet mellom budområder med henblikk på å utveksle balansekapasitet eller dele reserver bare dersom utvekslingskapasiteten mellom budområder beregnes i samsvar med de metodene for kapasitetsberegning som er utarbeidet i henhold til forordning (EU) 2015/1222 og (EU) 2016/1719.

6. TSO-ene skal inkludere utvekslingskapasitet mellom budområder som tildeles for å utveksle balansekapasitet eller dele reserver, som allerede tildelt utvekslingskapasitet mellom budområder i beregningene av utvekslingskapasitet mellom budområder.

7. Dersom innehavere av fysiske transmisjonsrettigheter bruker utvekslingskapasitet mellom budområder til utveksling av balansekapasitet, skal kapasiteten anses som spesifisert utelukkende i den hensikt å unnta den fra anvendelsen av prinsippet om at uutnyttet kapasitet må selges («UIOSI-prinsippet» («use-it-or-sell-it»)).

8. Alle TSO-er som utveksler balansekapasitet eller deler reserver, skal regelmessig vurdere om utvekslingskapasitet mellom budområder som tildeles for å utveksle balansekapasitet eller dele reserver, fortsatt er nødvendig for dette formålet. Dersom tildelingsprosessen basert på en analyse av økonomisk effektivitet benyttes, skal denne vurderingen foretas minst hvert år. Dersom utvekslingskapasitet mellom budområder som tildeles for å utveksle balansekapasitet eller dele reserver ikke lenger er nødvendig, skal den frigis så snart som mulig og returneres i de etterfølgende tidsrammene for kapasitetstildeling. Slik utvekslingskapasitet mellom budområder skal ikke lenger inngå som allerede tildelt utvekslingskapasitet mellom budområder i beregningene av utvekslingskapasitet mellom budområder.

9. Dersom utvekslingskapasitet mellom budområder som tildeles for å utveksle balansekapasitet eller dele reserver, ikke har blitt brukt til den tilknyttede utvekslingen av balanseenergi, skal den frigis for utveksling av balanseenergi med kortere aktiveringstider eller for drift av prosessen for utligning av motsattrettede ubalanser.

*Artikkel 39***Beregning av markedsverdi av utvekslingskapasitet mellom budområder**

1. Markedsverdien av utvekslingskapasitet mellom budområder for utveksling av energi og for utveksling av balansekapasitet eller deling av reserver som brukes i en samoptimert eller markedsbasert tildelingsprosess, skal bygge på faktiske eller forventede markedsverdier av utvekslingskapasitet mellom budområder.
2. Den faktiske markedsverdien av utvekslingskapasitet mellom budområder for utveksling av energi, skal beregnes på grunnlag av bud fra markedsdeltakere i dagen-før-markedene, og dersom det er relevant og i den grad det er mulig, ta hensyn til forventede bud fra markedsdeltakere i intradagmarkedene.
3. Den faktiske markedsverdien av utvekslingskapasitet mellom budområder for utveksling av balansekapasitet som brukes i en samoptimert eller markedsbasert tildelingsprosess, skal beregnes på grunnlag av bud på balansekapasitet som innmeldes til funksjonen for optimering av kapasitetskjøp i henhold til artikkel 33 nr. 3.
4. Den faktiske markedsverdien av utvekslingskapasitet mellom budområder for deling av reserver som brukes i en samoptimert eller markedsbasert tildelingsprosess, skal beregnes på grunnlag av kostnadsbesparelsene ved kjøp av balansekapasitet.
5. Den forventede markedsverdien av utvekslingskapasitet mellom budområder skal bygge på ett av følgende alternative prinsipper:
 - a) Bruk av åpne markedsindikatorer som viser markedsverdien av utvekslingskapasitet mellom budområder.
 - b) Bruk av en prognosemetode som gjør det mulig å foreta en nøyaktig og pålitelig vurdering av markedsverdien av utvekslingskapasitet mellom budområder.

Den forventede markedsverdien av utvekslingskapasitet mellom budområder for utveksling av energi mellom budområder, skal beregnes på grunnlag av forventede forskjeller i markedsprisene i dagen-før-markedene, og dersom det er relevant og i den grad det er mulig, intradagmarkedene mellom budområder. Ved beregning av forventet markedsverdi skal det tas behørig hensyn til ytterligere relevante faktorer som påvirker etterspørsels- og produksjonsmønstre i de forskjellige budområdene.

6. Effektiviteten til prognosemodellen i henhold til nr. 5 bokstav b), herunder en sammenligning av de forventede og faktiske markedsverdiene for utvekslingskapasitet mellom budområder, kan gjennomgå av de relevante reguleringsmyndighetene. Dersom kontraktsinngåelsen skjer høyst to dager før leveringen av balansekapasiteten, kan relevante reguleringsmyndigheter etter denne gjennomgåelsen sette en annen grense enn den som er angitt i artikkel 41 nr. 2.

*Artikkel 40***Samoptimert tildelingsprosess**

1. Innen to år etter ikrafttredelsen av denne forordningen skal alle TSO-er utarbeide et forslag til en metode for en samoptimert tildelingsprosess for utvekslingskapasitet mellom budområder med henblikk på å utveksle balansekapasitet eller dele reserver. Denne metoden skal gjelde for utveksling av balansekapasitet eller deling av reserver med en kontraktsperiode på høyst én dag, og dersom kontraktsinngåelsen skjer høyst én dag før leveringen av balansekapasiteten. Metoden skal omfatte
 - a) meldingsprosessen for bruk av den samoptimerte tildelingsprosessen,
 - b) en detaljert beskrivelse av hvordan utvekslingskapasitet mellom budområder skal tildeles bud på utveksling av energi og bud på utveksling av balansekapasitet eller deling av reserver i en enkelt optimeringsprosess som gjennomføres for både implisitte og eksplisitte auksjoner,
 - c) en detaljert beskrivelse av prisfastsettelsesmetoden, ordningen for bindende fastsatt kapasitet og delingen av flaskehalsinntekt for den utvekslingskapasiteten mellom budområder som er tildelt bud på utveksling av balansekapasitet eller deling av reserver via den samoptimerte tildelingsprosessen,
 - d) prosessen med å definere største volum av tildelt utvekslingskapasitet mellom budområder med henblikk på å utveksle balansekapasitet eller dele reserver.

2. Denne metoden skal bygge på en sammenligning av den faktiske markedsverdien av utvekslingskapasitet mellom budområder med henblikk på å utveksle balansekapasitet eller dele reserver, og den faktiske markedsverdien av utvekslingskapasitet mellom budområder med henblikk på å utveksle energi.
3. Prisfastsettelsesmetoden, ordningen for bindende fastsatt kapasitet og delingen av flaskehalsinntekt for den utvekslingskapasiteten mellom budområder som er tildelt bud på utveksling av balansekapasitet eller deling av reserver via den samoptimerede tildelingsprosessen, skal sikre likebehandling med den utvekslingskapasiteten mellom budområder som er tildelt bud på utveksling av energi.
4. Utvekslingskapasitet mellom budområder som er tildelt bud på utveksling av balansekapasitet eller deling av reserver via den samoptimerede tildelingsprosessen, skal brukes bare til utveksling av balansekapasitet eller deling av reserver og tilhørende utveksling av balanseenergi.

Artikkel 41

Markedsbasert tildelingsprosess

1. Innen to år etter ikrafttreddelsen av denne forordningen kan alle TSO-er i en kapasitetsberegningsregion utarbeide et forslag til en metode for en markedsbasert tildelingsprosess for utvekslingskapasitet mellom budområder med henblikk på å utveksle balansekapasitet eller dele reserver. Denne metoden skal gjelde for utveksling av balansekapasitet eller deling av reserver med en kontraktperiode på høyst én dag, og dersom kontraktsinngåelsen skjer høyst én uke før leveringen av balansekapasiteten. Metoden skal omfatte

- a) meldingsprosessen for bruk av den markedsbaserte tildelingsprosessen,
- b) en detaljert beskrivelse av hvordan man bestemmer den faktiske markedsverdien av utvekslingskapasitet mellom budområder med henblikk på å utveksle balansekapasitet eller dele reserver, samt den forventede markedsverdien av utvekslingskapasitet mellom budområder med henblikk på å utveksle energi, og eventuelt den faktiske markedsverdien av utvekslingskapasitet mellom budområder med henblikk på å utveksle energi og den forventede markedsverdien av utvekslingskapasitet mellom budområder med henblikk på å utveksle balansekapasitet eller dele reserver,
- c) en detaljert beskrivelse av prisfastsettelsesmetoden, ordningen for bindende fastsatt kapasitet og delingen av flaskehalsinntekt for utvekslingskapasiteten mellom budområder som er tildelt bud på utveksling av balansekapasitet eller deling av reserver via den markedsbaserte tildelingsprosessen,
- d) prosessen med å definere største volum av tildelt utvekslingskapasitet mellom budområder med henblikk på å utveksle balansekapasitet eller dele reserver i henhold til nr. 2.

2. Utvekslingskapasitet mellom budområder som tildeles ved en markedsbasert prosess, skal være begrenset til 10 % av tilgjengelig kapasitet for utvekslingen av energi fra det foregående relevante kalenderåret mellom de respektive budområdene eller, når det gjelder nye overføringsforbindelser, 10 % av samlet installert teknisk kapasitet i disse nye overføringsforbindelsene.

Denne begrensningen med hensyn til volum vil ikke nødvendigvis gjelde dersom kontraktsinngåelsen skjer høyst to dager før leveringen av balansekapasiteten, eller for budområdegrensener som er knyttet sammen gjennom likestrømbaserte overføringsforbindelser, fram til den samoptimerede tildelingsprosessen er harmonisert på unionsplan i henhold til artikkel 38 nr. 3.

3. Denne metoden skal baseres på en sammenligning av den faktiske markedsverdien av utvekslingskapasitet mellom budområder med henblikk på å utveksle balansekapasitet eller dele reserver og den forventede markedsverdien av utvekslingskapasitet mellom budområder med henblikk på å utveksle energi, eller på en sammenligning av den forventede markedsverdien av utvekslingskapasitet mellom budområder med henblikk på å utveksle balansekapasitet eller dele reserver, og den faktiske markedsverdien av utvekslingskapasitet mellom budområder med henblikk på å utveksle energi.

4. Prisfastsettelsesmetoden, ordningen for bindende fastsatt kapasitet og delingen av flaskehalsinntekt for utvekslingskapasitet mellom budområder som er tildelt med henblikk på å utveksle balansekapasitet eller dele reserver via den markedsbaserte tildelingsprosessen, skal sikre likebehandling med den utvekslingskapasiteten mellom budområder som er tildelt med henblikk på å utveksle energi.

5. Utvekslingskapasitet mellom budområder som er tildelt for å utveksle balansekapasitet eller dele reserver via den markedsbaserte tildelingsprosessen, skal brukes bare til utveksling av balansekapasitet eller deling av reserver og tilhørende utveksling av balanseenergi.

*Artikkel 42***Tildelingsprosess basert på analyse av økonomisk effektivitet**

1. Innen to år etter ikrafttreddelsen av denne forordningen kan alle TSO-er i en kapasitetsberegningsregion utarbeide et forslag til en metode for tildeling av utvekslingskapasitet mellom budområder basert på en analyse av økonomisk effektivitet. En slik metode skal gjelde for utveksling av balansekapasitet eller deling av reserver med en kontraktsperiode på mer enn én dag, og dersom kontraktsinngåelsen skjer mer enn én uke før leveringingen av balansekapasiteten. Metoden skal omfatte

- a) reglene og prinsippene for tildeling av utvekslingskapasitet mellom budområder basert på en analyse av økonomisk effektivitet,
- b) en detaljert beskrivelse av hvordan man bestemmer den forventede markedsverdien av utvekslingskapasitet mellom budområder med henblikk på å utveksle balansekapasitet eller dele reserver, og en vurdering av markedsverdien av utvekslingskapasitet mellom budområder med henblikk på å utveksle energi,
- c) en detaljert beskrivelse av prisfastsettelsesmetoden, ordningen for bindende fastsatt kapasitet og delingen av flaskehalsinntekt for den utvekslingskapasiteten mellom budområder som er tildelt, basert på en analyse av økonomisk effektivitet,
- d) største volum av tildelt utvekslingskapasitet mellom budområder med henblikk på å utveksle balansekapasitet eller dele reserver i henhold til nr. 2.

2. Tildelingen av utvekslingskapasitet mellom budområder basert på en analyse av økonomisk effektivitet skal være begrenset til 5 % av tilgjengelig kapasitet for utvekslingen av energi fra det foregående relevante kalenderåret mellom de respektive budområdene eller, når det gjelder nye overføringsforbindelser, 10 % av samlet installert teknisk kapasitet i disse nye overføringsforbindelsene. Denne begrensningen med hensyn til volum vil ikke nødvendigvis gjelde for budområdegrensener som er knyttet sammen gjennom likestrømbaserte overføringsforbindelser, før de samoptimerede eller markedsbaserte tildelingsprosessene er harmonisert på unionsplan i henhold til artikkel 38 nr. 3.

3. Metoden for tildeling av utvekslingskapasitet mellom budområder basert på en analyse av økonomisk effektivitet, skal bygge på en sammenligning av den forventede markedsverdien av utvekslingskapasitet mellom budområder for utveksling av balansekapasitet eller deling av reserver, og den forventede markedsverdien av utvekslingskapasitet mellom budområder for utveksling av energi.

4. Prisfastsettelsesmetoden, ordningen for bindende fastsatt kapasitet og delingen av flaskehalsinntekt for utvekslingskapasitet mellom budområder som er tildelt med henblikk på å utveksle balansekapasitet eller dele reserver basert på en analyse av økonomisk effektivitet, skal sikre likebehandling med den utvekslingskapasiteten mellom budområder som er tildelt med henblikk på å utveksle energi.

5. TSO-ene nevnt i nr. 1, skal utarbeide et forslag til en liste over hver enkelt tildeling av utvekslingskapasitet mellom budområder basert på en analyse av økonomisk effektivitet. En slik liste skal omfatte

- a) spesifikasjonen av budområdegrensene,
- b) volumet av tildelt utvekslingskapasitet mellom budområder,
- c) perioden der utvekslingskapasiteten mellom budområder vil bli tildelt med henblikk på å utveksle balansekapasitet eller dele reserver,
- d) den økonomiske analysen som begrunner effektiviteten ved en slik tildeling.

6. TSO-ene nevnt i nr. 1, skal foreta en ny vurdering av verdien av den tildelte utvekslingskapasiteten mellom budområder i forbindelse med kjøp av balansekapasitet, og skal frigi den tildelte utvekslingskapasiteten mellom budområder som ikke lenger er fordelaktig for utvekslingen av balansekapasitet eller delingen av reserver.

*Artikkel 43***Bruk av utvekslingskapasitet mellom budområder hos leverandører av balansetjenester**

1. Leverandører av balansetjenester som har en avtale om balansekapasitet med en TSO på grunnlag av en TSO-BSP-modell i henhold til artikkel 35, skal ha rett til å bruke utvekslingskapasitet mellom budområder til utveksling av balansekapasitet dersom de er innehavere av fysiske transmisjonsrettigheter.

2. Leverandører av balansetjenester som bruker utvekslingskapasitet mellom budområder til utveksling av balansekapasitet på grunnlag av en TSO-BSP-modell i henhold til artikkel 35, skal spesifisere sine fysiske transmisjonsrettigheter til utveksling av balansekapasitet til de berørte TSO-ene. Slike fysiske transmisjonsrettigheter skal gi innehaverne rett til å spesifisere utvekslingen av balanseenergi til de berørte TSO-ene, og skal derfor unntas fra anvendelsen av UIOSI-prinsippet.

3. Utvekslingskapasitet mellom budområder som tildeles med henblikk på å utveksle balansekapasitet i samsvar med nr. 2, skal inngå som allerede tildelt utvekslingskapasitet mellom budområder i beregningene av utvekslingskapasitet mellom budområder.

AVDELING V

AVREGNING

KAPITTEL 1

Avregningsprinsipper

Artikkel 44

Allmenne prinsipper

1. Avregningsprosessene skal
 - a) fastsette egnede økonomiske signaler som gjenspeiler ubalansesituasjonen,
 - b) sikre at ubalanser avregnes med en pris som gjenspeiler energiens sanntidsverdi,
 - c) gi balanseansvarlige insentiver til å være i balanse eller hjelpe systemet med å gjenopprette balansen,
 - d) fremme harmoniseringen av ordningene for balanseavregning,
 - e) gi TSO-ene insentiver til å oppfylle sine forpliktelser i henhold til artikkel 127, 153, 157 og 160 i forordning (EU) 2017/1485,
 - f) unngå vridning av insentiver til balanseansvarlige, leverandører av balansetjenester og TSO-er,
 - g) støtte konkurranse mellom markedsdeltakere,
 - h) gi leverandører av balansetjenester insentiver til å tilby og levere balansetjenester til den tilknyttende TSO-en,
 - i) sikre at alle TSO-er er økonomisk nøytrale.
2. Hver relevant reguleringsmyndighet i samsvar med artikkel 37 i direktiv 2009/72/EF skal sikre at alle TSO-er som er underlagt deres myndighet, ikke får økonomiske gevinster eller tap med hensyn til det økonomiske resultatet av avregningen i henhold til kapittel 2, 3 og 4 i denne avdeling gjennom reguleringsperioden som definert av relevant reguleringsmyndighet, og skal sikre at alle positive eller negative økonomiske resultater som følge av avregningen i henhold til kapittel 2, 3 og 4 i denne avdeling, skal overføres til nettkjerne i samsvar med gjeldende nasjonale regler.
3. Hver TSO kan utarbeide et forslag til en ytterligere avregningsordning atskilt fra balanseavregningen for å avregne kjøpskostnadene for balansekapasitet i henhold til kapittel 5 i denne avdeling, administrasjonskostnader og andre kostnader i forbindelse med balansering. Den ytterligere avregningsordningen skal gjelde for balanseansvarlige. Dette bør helst oppnås ved å innføre en funksjon for prisfastsettelse på grunnlag av knapphet. Dersom TSO-ene velger en annen ordning, bør de begrunne dette i forslaget. Et slikt forslag skal godkjennes av relevant reguleringsmyndighet.
4. Hver innmating til eller hvert uttak fra et planleggingsområde for en TSO, skal enten avregnes i samsvar med avdeling V kapittel 3 eller 4.

KAPITTEL 2

Avregning av balanseenergi

Artikkel 45

Beregning av balanseenergi

1. Når det gjelder avregning av balanseenergi for minst prosessen for frekvensgjenoppretting og erstatning av reserver, skal hver TSO fastsette en framgangsmåte for
 - a) beregningen av aktivert volum av balanseenergi basert på anmodet eller målt aktivering,
 - b) krav om ny beregning av aktivert volum av balanseenergi.

2. Hver TSO skal beregne det aktiverte volumet av balanseenergi etter framgangsmåtene fastsatt i nr. 1 bokstav a), for minst
 - a) hver balanseavregningsperiode,
 - b) dens ubalanseområder,
 - c) hver retning, der et negativt fortegn angir at leverandøren av balansetjenester fortrinnsvis har tatt energi ut, og der et positivt fortegn angir at leverandøren av balansetjenester fortrinnsvis har matet inn energi.
3. Hver tilknyttende TSO skal avregne alle aktiverte volumer av balanseenergi som er beregnet i henhold til nr. 2, med de aktuelle leverandørene av balansetjenester.

Artikkel 46

Balanseenergi for frekvensreguleringsprosessen

1. Hver tilknyttende TSO kan beregne og avregne det aktiverte volumet av balanseenergi for frekvensreguleringsprosessen med leverandører av balansetjenester i henhold til artikkel 45 nr. 1 og 2.
2. Prisen, uansett om den er positiv, null eller negativ, på det aktiverte volumet av balanseenergi for frekvensreguleringsprosessen, skal defineres for hver retning i henhold til tabell 1.

Tabell 1

Betaling for balanseenergi

	Positiv pris på balanseenergi	Negativ pris på balanseenergi
Positiv balanseenergi	Betaling fra TSO til BSP	Betaling fra BSP til TSO
Negativ balanseenergi	Betaling fra BSP til TSO	Betaling fra TSO til BSP

Artikkel 47

Balanseenergi for frekvensgjenopprettingsprosessen

1. Hver tilknyttende TSO skal beregne og avregne det aktiverte volumet av balanseenergi for frekvensgjenopprettingsprosessen med leverandører av balansetjenester i henhold til artikkel 45 nr. 1 og 2.
2. Prisen, uansett om den er positiv, null eller negativ, på det aktiverte volumet av balanseenergi for frekvensgjenopprettingsprosessen, skal defineres for hver retning i henhold til artikkel 30 og tabell 1.

Artikkel 48

Balanseenergi for prosessen for erstatning av reserver

1. Hver tilknyttende TSO skal beregne og avregne det aktiverte volumet av balanseenergi for prosessen for erstatning av reserver med leverandører av balansetjenester i henhold til artikkel 45 nr. 1 og 2.
2. Prisen, uansett om den er positiv, null eller negativ, på det aktiverte volumet av balanseenergi for prosessen for erstatning av reserver, skal defineres for hver retning i henhold til artikkel 30 og tabell 1.

Artikkel 49

Ubalansejustering for den balanseansvarlige

1. Hver TSO skal beregne en ubalansejustering som skal gjelde for de aktuelle balanseansvarlige for hvert aktivert bud på balanseenergi.
2. For ubalanseområder der flere endelige posisjoner for en enkelt balanseansvarlig blir beregnet i henhold til artikkel 54 nr. 3, kan det beregnes en ubalansejustering for hver enkelt posisjon.
3. For hver ubalansejustering skal hver TSO bestemme det aktiverte volumet av balanseenergi som er beregnet i henhold til artikkel 45, og eventuelle volumer som er aktivert for andre formål enn balansering.

*KAPITTEL 3**Avregning for utveksling av energi mellom TSO-er**Artikkel 50***Tilsiktet utveksling av energi**

1. Innen ett år etter ikrafttreddelsen av denne forordningen skal alle TSO-er utarbeide et forslag til felles avregningsregler som skal gjelde for all tilsiktet utveksling av energi som følge av én eller flere av følgende prosesser i henhold til artikkel 146, 147 og 148 i forordning (EU) 2017/1485, for hver av følgende:

- a) Prosessen for erstatning av reserver.
- b) Frekvensgjenopprettingsprosessen med manuell aktivering.
- c) Frekvensgjenopprettingsprosessen med automatisk aktivering.
- d) Prosessen for utligning av motsattrettede ubalanser.

2. Hver funksjon for avregning mellom TSO-er skal foreta avregning i samsvar med avregningsreglene i henhold til nr. 1.

3. Innen 18 måneder etter ikrafttreddelsen av denne forordningen skal alle TSO-er som tilsiktet utveksler energi i et synkronområde, utarbeide et forslag til felles avregningsregler som skal gjelde for tilsiktet utveksling av energi, som følge av ett av eller begge følgende forhold:

- a) Frekvensreguleringsprosessen i henhold til artikkel 142 i forordning (EU) 2017/1485.
- b) Rampingperioden i henhold til artikkel 136 i forordning (EU) 2017/1485.

4. Innen 18 måneder etter ikrafttreddelsen av denne forordningen skal alle asynkront tilkoblede TSO-er som tilsiktet utveksler energi mellom synkronområder, utarbeide et forslag til felles avregningsregler som skal gjelde for tilsiktet utveksling av energi, som følge av ett av eller begge følgende forhold:

- a) Frekvensreguleringsprosessen for uttak av aktiv effekt på synkronområdenivå i henhold til artikkel 172 og 173 i forordning (EU) 2017/1485.
- b) Rampingrestriksjoner for uttak av aktiv effekt på synkronområdenivå i henhold til artikkel 137 i forordning (EU) 2017/1485.

5. De felles avregningsreglene i samsvar med nr. 1 skal minst fastsette at den tilsiktete utvekslingen av energi skal beregnes på grunnlag av følgende kriterier:

- a) I perioder som er avtalt mellom berørte TSO-er.
- b) For hver retning.
- c) Som integralet av den beregnede effektutvekslingen i periodene i henhold til nr. 5 bokstav a).

6. De felles avregningsreglene for tilsiktet utveksling av energi i samsvar med nr. 1 bokstav a), b) og c), skal ta hensyn til

- a) alle priser på balanseenergi som er fastsatt i henhold til artikkel 30 nr. 1,
- b) metoden for prisfastsettelse av kapasitet mellom budområder som brukes til utvekslingen av balanseenergi i henhold til artikkel 30 nr. 3.

7. De felles avregningsreglene for tilsiktet utveksling av energi i samsvar med nr. 1 bokstav d), skal ta hensyn til metoden for prisfastsettelse av utvekslingskapasitet mellom budområder som brukes til drift av prosessen for utligning av motsattrettede ubalanser i henhold artikkel 30 nr. 3.

8. Alle TSO-er skal opprette en samordnet mekanisme for justeringer av avregninger mellom alle TSO-ene.

*Artikkel 51***Utisiktet utveksling av energi**

1. Innen 18 måneder etter ikrafttreddelsen av denne forordningen skal alle TSO-er i et synkronområde utarbeide et forslag til felles avregningsregler som skal gjelde for all utisiktet utveksling av energi. Forslaget skal inneholde følgende krav:

- a) Prisen for utisiktet utveksling av energi som tas ut fra synkronområdet, skal gjenspeile prisene for aktivert oppregulering av balanseenergi for frekvensgjenopprettingsprosessen eller prosessen for erstatning av reserver for dette synkronområdet.

- b) Prisen for utilsiktet utveksling av energi som mates inn i synkronområdet, skal gjenspeile prisene for aktivert nedregulering av balanseenergi for frekvensgjenopprettingsprosessen eller prosessen for erstatning av reserver for dette synkronområdet.
2. Innen 18 måneder etter ikrafttredelsen av denne forordningen skal alle asynkront tilkoblede TSO-er utarbeide et forslag til felles avregningsregler som skal gjelde for all utilsiktet utveksling av energi mellom asynkront tilkoblede TSO-er.
3. Forslagene til felles avregningsregler for utilsiktet utveksling av energi mellom TSO-er skal sikre en rettfærdig og lik fordeling av kostnader og fordeler mellom dem.
4. Alle TSO-er skal opprette en samordnet mekanisme for justeringer av avregninger mellom dem.

KAPITTEL 4

Balanseavregning

Artikkel 52

Balanseavregning

1. Hver TSO eller eventuelt en tredjepart skal, når det er hensiktsmessig, innenfor sitt eller sine planleggingsområder avregne med hver balanseansvarlig for hver balanseavregningsperiode i henhold til artikkel 53, alle beregnede ubalanser i henhold til artikkel 49 og 54 mot relevant ubalansepris beregnet i henhold til artikkel 55.
2. Innen ett år etter ikrafttredelsen av denne forordningen skal alle TSO-er utarbeide et forslag for ytterligere å spesifisere og harmonisere minst
- a) beregningen av en ubalansejustering i henhold til artikkel 49, og beregningen av en posisjon, en ubalanse og et tildelt volum etter en av metodene i henhold til artikkel 54 nr. 3,
- b) de hovedkomponentene som brukes til å beregne ubalanseprisen for alle ubalanser i henhold til artikkel 55, herunder eventuelt definisjonen av verdien av unngått aktivering av balanseenergi fra frekvensgjenopprettingsreserver eller erstatningsreserver,
- c) bruken av felles ubalansepris for alle ubalanser i henhold til artikkel 55, som definerer en felles pris for positive ubalanser og negative ubalanser for hvert område for ubalansepris i en balanseavregningsperiode, og
- d) definisjonen av vilkårene og metoden for bruk av dobbel ubalansepris for alle ubalanser i henhold til artikkel 55, som definerer én pris for positive ubalanser og én pris for negative ubalanser for hvert område for ubalansepris i en balanseavregningsperiode, som omfatter
- i) vilkårene for når en TSO kan foreslå overfor sin relevante reguleringsmyndighet i samsvar med artikkel 37 i direktiv 2009/72/EF at det skal benyttes dobbel prisfastsettelse, og hvilken begrunnelse som skal gis,
- ii) metoden for bruk av dobbel prisfastsettelse.
3. Forslaget i henhold til nr. 2 kan skille mellom modeller for desentralisert regulering og sentralisert regulering.
4. Forslaget i henhold til nr. 2 skal fastsette en gjennomføringsdato som skal være høyst 18 måneder etter godkjenning fra alle relevante reguleringsmyndigheter i samsvar med artikkel 5 nr. 2.

Artikkel 53

Balanseavregningsperiode

1. Innen tre år etter ikrafttredelsen av denne forordningen skal alle TSO-er benytte balanseavregningsperioden på 15 minutter i alle planleggingsområder og sikre at alle grenser for tidsenheter for markedet sammenfaller med grensene for balanseavregningsperioden.
2. TSO-ene i et synkronområde kan i fellesskap be om unntak fra kravet fastsatt i nr. 1.
3. Dersom relevante reguleringsmyndigheter i et synkronområde gir unntak fra kravet fastsatt i nr. 1 etter en felles anmodning fra TSO-ene i det aktuelle synkronområde eller på eget initiativ, skal de i samarbeid med byrået og minst hvert tredje år foreta en nytte- og kostnadsanalyse av harmoniseringen av balanseavregningsperioden i og mellom synkronområder.

*Artikkel 54***Beregning av ubalanse**

1. Hver TSO skal i sitt eller sine planleggingsområder når det er hensiktsmessig, beregne den endelige posisjonen, det tildelte volumet, ubalansejusteringen og ubalansen
 - a) for hver balanseansvarlig,
 - b) for hver balanseavregningsperiode,
 - c) i hvert ubalanseområde.
2. Ubalanseområdet skal tilsvare planleggingsområdet, men ikke i en modell for sentralisert regulering, der ubalanseområdet kan være en del av planleggingsområdet.
3. Fram til gjennomføringen av forslaget i henhold til artikkel 52 nr. 2, skal hver TSO beregne den endelige posisjonen for en balanseansvarlig ved hjelp av en av følgende metoder:
 - a) Den balanseansvarlige har én enkelt endelig posisjon som er lik summen av dens eksterne kommersielle handelsplaner og interne kommersielle handelsplaner.
 - b) Den balanseansvarlige har to endelige posisjoner: Den første er lik summen av dens eksterne kommersielle handelsplaner og interne kommersielle handelsplaner for produksjon, og den andre er lik summen av dens eksterne kommersielle handelsplaner og interne kommersielle handelsplaner for forbruk.
 - c) I en modell for sentralisert regulering kan en balanseansvarlig ha flere endelige posisjoner per ubalanseområde som er lik produksjonsplanene for kraftproduksjonsanlegg eller forbruksplanene for forbruksanlegg.
4. Hver TSO skal fastsette regler for
 - a) beregning av endelig posisjon,
 - b) bestemmelse av det tildelte volumet,
 - c) bestemmelse av ubalansejusteringen i henhold til artikkel 49,
 - d) beregning av ubalanse,
 - e) krav om ny beregning av ubalanse fra en balanseansvarlig.
5. Tildelt volum skal ikke beregnes for en balanseansvarlig som ikke dekker innmating eller uttak.
6. En ubalanse skal angi størrelsen og retningen på avregningstransaksjonen mellom den balanseansvarlige og TSO-en; en ubalanse kan alternativt ha
 - a) et negativt fortegn, som angir knapphet hos en balanseansvarlig,
 - b) et positivt fortegn, som angir overskudd hos en balanseansvarlig.

*Artikkel 55***Ubalansepris**

1. Hver TSO skal fastsette regler for å beregne ubalanseprisen, som kan være positiv, null eller negativ, som definert i tabell 2.

*Tabell 2***Betaling for ubalanse**

	Positiv ubalansepris	Negativ ubalansepris
Positiv ubalanse	Betaling fra TSO til BRP	Betaling fra BRP til TSO
Negativ ubalanse	Betaling fra BRP til TSO	Betaling fra TSO til BRP

2. Reglene i henhold til nr. 1 skal omfatte en definisjon av verdien av unngått aktivering av balanseenergi fra frekvensgjenopprettingsreserver eller erstatningsreserver.
3. Hver TSO skal bestemme ubalanseprisen for
 - a) hver balanseavregningsperiode,
 - b) dens områder for ubalansepris,
 - c) hver ubalanseretning.
4. Ubalanseprisen for negativ ubalanse skal ikke være mindre enn enten
 - a) den veide gjennomsnittsprisen for positiv aktivert balanseenergi fra frekvensgjenopprettingsreserver og erstatningsreserver, eller
 - b) dersom ingen aktivering av balanseenergi i noen retning har skjedd i balanseavregningsperioden, verdien av unngått aktivering av balanseenergi fra frekvensgjenopprettingsreserver eller erstatningsreserver.
5. Ubalanseprisen for positiv ubalanse skal ikke være større enn enten
 - a) den veide gjennomsnittsprisen for negativ aktivert balanseenergi fra frekvensgjenopprettingsreserver og erstatningsreserver, eller
 - b) dersom ingen aktivering av balanseenergi i noen retning har skjedd i balanseavregningsperioden, verdien av unngått aktivering av balanseenergi fra frekvensgjenopprettingsreserver eller erstatningsreserver.
6. Dersom både positiv og negativ balanseenergi fra frekvensgjenopprettingsreserver eller erstatningsreserver er aktivert i samme balanseavregningsperiode, skal balanseavregningsprisen bestemmes for positiv ubalanse og negativ ubalanse basert på minst ett av prinsippene i henhold til nr. 4 og 5.

KAPITTEL 5

Avregning av balansekapasitet

Artikkel 56

Kjøp innenfor et planleggingsområde

1. Hver TSO i et planleggingsområde som bruker bud på balansekapasitet, skal fastsette regler for avregning av minst frekvensgjenopprettingsreserver og erstatningsreserver i henhold til kravene angitt i artikkel 32.
2. Hver TSO i et planleggingsområde som bruker bud på balansekapasitet, skal avregne minst alle kjøpte frekvensgjenopprettingsreserver og erstatningsreserver i henhold til kravene angitt i artikkel 32.

Artikkel 57

Kjøp utenfor et planleggingsområde

1. Alle TSO-er som utveksler balansekapasitet, skal fastsette regler for avregning av kjøpt balansekapasitet i henhold til artikkel 33 og 35.
2. Alle TSO-er som utveksler balansekapasitet, skal i fellesskap avregne kjøpt balansekapasitet ved hjelp av funksjonen for avregning mellom TSO-er i henhold til artikkel 33. TSO-er som utveksler balansekapasitet basert på en TSO-BSP-modell, skal avregne kjøpt balansekapasitet i henhold til artikkel 35.
3. Alle TSO-er som utveksler balansekapasitet, skal fastsette regler for avregning av tildeling av utvekslingskapasitet mellom budområder i henhold til avdeling IV kapittel 2.
4. Alle TSO-er som utveksler balansekapasitet, skal avregne den tildelte utvekslingskapasiteten mellom budområder i henhold til avdeling IV kapittel 2.

AVDELING VI

ALGORITME*Artikkel 58***Balans algoritmer**

1. I forslagene i henhold til artikkel 19, 20 og 21 skal alle TSO-er utarbeide algoritmer som skal brukes av funksjonene for aktiveringsoptimering for å aktivere bud på balanseenergi. Disse algoritmene skal
 - a) overholde aktiveringsmetoden for bud på balanseenergi i henhold til artikkel 29,
 - b) overholde prisfastsettelsesmetoden for balanseenergi i henhold til artikkel 30,
 - c) ta hensyn til prosessbeskrivelsene for utligning av motsattrettede ubalanser og aktivering over landegrensene i henhold til del IV avdeling III i forordning (EU) 2017/1485.
2. I forslaget i henhold til artikkel 22 skal alle TSO-er utarbeide en algoritme som skal brukes av funksjonen for utligning av motsattrettede ubalanser. Denne algoritmen skal minimere den motvirkende aktiveringen av balanseressurser ved å gjennomføre prosessen for utligning av motsattrettede ubalanser i henhold til del IV i forordning (EU) 2017/1485.
3. I forslaget i henhold til artikkel 33 skal to eller flere TSO-er som utveksler balansekapasitet, utarbeide algoritmer som skal brukes av funksjonene for optimering av kapasitetskjøp for innhenting av bud på balansekapasitet. Disse algoritmene skal
 - a) minimere de samlede kjøpskostnadene til all balansekapasitet som er kjøpt i fellesskap,
 - b) dersom det er relevant, ta hensyn til tilgjengeligheten av utvekslingskapasitet mellom budområder, herunder eventuelle kostnader for levering av dette.
4. Alle algoritmer som er utarbeidet i samsvar med denne artikkel skal
 - a) overholde driftssikkerhetsbegrensninger,
 - b) ta hensyn til tekniske begrensninger og nettbegrensninger,
 - c) dersom det er relevant, ta hensyn til tilgjengelig utvekslingskapasitet mellom budområder.

AVDELING VII

RAPPORTERING*Artikkel 59***Europeisk rapport om integrasjon av balansemarkeder**

1. ENTSO-E skal offentliggjøre en europeisk rapport med vekt på overvåking, beskrivelse og analyse av gjennomføringen av denne forordningen, samt på rapportering om framdriften i integrasjonen av balansemerkene i Europa, samtidig som det sikres fortrolig behandling av opplysninger i samsvar med artikkel 11.
2. Rapporten skal utformes på følgende måte:
 - a) To år etter ikrafttredelsen av denne forordningen og deretter hvert annet år skal det offentliggjøres en detaljert rapport.
 - b) Tre år etter ikrafttredelsen av denne forordningen og deretter hvert annet år skal det offentliggjøres en kortere versjon av rapporten for å gi en oversikt over framdriften og oppdatere ytelsesindikatorne.
3. Rapporten fastsatt i nr. 2 bokstav a), skal
 - a) beskrive og analysere harmoniserings- og integrasjonsprosessen samt framdriften med hensyn til harmonisering og integrasjon av balansemerkene gjennom anvendelsen av denne forordningen,
 - b) beskrive status for gjennomføringsprosjektene i henhold til denne forordningen,
 - c) vurdere forenligheten mellom gjennomføringsprosjektene og undersøke eventuelle utviklingstrekk som utgjør en risiko for den framtidige integrasjonen,
 - d) analysere utviklingen i utvekslingen av balansekapasitet og delingen av reserver og beskrive mulige hindringer, forutsetninger og tiltak for ytterligere å forbedre utvekslingen av balansekapasitet og deling av reserver,

- e) beskrive de eksisterende og analysere de mulige utvekslingene av balansetjenester,
 - f) analysere egnetheten til standardprodukter med hensyn til den siste utviklingen av forskjellige balanseressurser og foreslå mulige forbedringer av standardproduktene,
 - g) vurdere behovet for ytterligere harmonisering av standardprodukter og mulige virkninger av manglende harmonisering av integrasjonen av balansemarkeder,
 - h) vurdere forekomsten av og begrunnelsene for spesifikke produkter som brukes av TSO-ene, og deres virkning på integrasjonen av balansemarkeder,
 - i) vurdere framdriften i harmoniseringen av hovedelementene i balanseavregningen samt følgene og mulige vridninger på grunn av manglende harmonisering,
 - j) rapportere resultatene av nytte- og kostnadsanalyser i henhold til artikkel 61.
4. ENTSO-E skal opprette ytelsesindikatorer for balansemarkeder som vil bli brukt i rapportene. Disse ytelsesindikatorerne skal gjenspeile
- a) tilgjengeligheten av bud på balanseenergi, herunder bud fra balansekapasitet,
 - b) økonomiske gevinster og besparelser på grunn av utligning av motsattrettede ubalanser, utveksling av balansetjenester og deling av reserver,
 - c) fordelene ved bruk av standardprodukter,
 - d) den samlede kostnaden ved balansering,
 - e) økonomisk effektivitet og pålitelighet i balansemarkedene,
 - f) mulig ineffektivitet og vridning i balansemarkedene,
 - g) effektivitetstap som følge av spesifikke produkter,
 - h) volum og pris på balanseenergi som brukes til balanseringsformål, både tilgjengelig og aktivert, fra standardprodukter og spesifikke produkter,
 - i) ubalansepriser og ubalanse i systemet,
 - j) utviklingen i prisene på balansetjenester de foregående årene,
 - k) sammenligning av forventede og faktiske kostnader og fordeler fra alle tildelinger av utvekslingskapasitet mellom budområder for balanseringsformål.
5. Før sluttrapporten framlegges, skal ENTSO-E utarbeide et forslag til utkast til rapport. Dette forslaget skal definere rapportens struktur og innhold og de ytelsesindikatorerne som vil bli brukt i rapporten. Forslaget skal leveres til byrået, som skal ha rett til å kreve endringer innen to måneder etter at forslaget er framlagt.
6. Rapporten fastsatt i nr. 2 bokstav a), skal også inneholde et sammendrag på engelsk av hver TSO-rapport om balansering i henhold til artikkel 60.
7. Rapportene skal inneholde disaggregerte opplysninger og indikatorer for hvert planleggingsområde, hver budområdegrense eller hver LFC-blokk.
8. ENTSO-E skal offentliggjøre rapportene på internett og framlegge dem for byrået senest seks måneder etter utgangen av det året de viser til.
9. Etter fristene for når alle TSO-ene skal bruke de europeiske plattformene i henhold til artikkel 19 nr. 5, artikkel 20 nr. 6, artikkel 21 nr. 6 og artikkel 22 nr. 5, skal alle TSO-er gjennomgå innholdet og vilkårene for offentliggjøring av rapportene. På grunnlag av resultatet av denne gjennomgåelsen skal ENTSO-E utarbeide et forslag til ny struktur og nytt tidspunkt for offentliggjøring av rapportene og framlegge det for byrået. Byrået skal ha rett til å kreve endringer innen tre måneder etter at forslaget er framlagt.

Artikkel 60

TSO-rapport om balansering

1. Hver TSO skal minst én gang annethvert år offentliggjøre en rapport om balansering som dekker de to foregående kalenderårene, samtidig som det sikres fortrolig behandling av opplysninger i samsvar med artikkel 11.

2. Rapporten om balansering skal
 - a) inneholde opplysninger om volumene av tilgjengelige, kjøpte og brukte spesifikke produkter, samt en begrunnelse for spesifikke produkter i henhold til vilkårene angitt i artikkel 26,
 - b) gi en kortfattet analyse av dimensjoneringen av reservekapasitet, herunder begrunnelsen for og forklaringen på kravene til beregnet reservekapasitet,
 - c) gi en kortfattet analyse av den optimale leveringen av reservekapasitet, herunder begrunnelsen for volumet av balansekapasitet,
 - d) analysere kostnader og fordeler samt mulig ineffektivitet og vridning ved å ha spesifikke produkter med hensyn til konkurranse og fragmentering av markedet, deltakelse av laststyring og fornybare energikilder, integrasjon av balansemarkeder og utilsiktede virkninger på andre markeder for elektrisk kraft,
 - e) analysere mulighetene for å utveksle balansekapasitet og dele reserver,
 - f) gi en forklaring på og en begrunnelse for kjøp av balansekapasitet uten utveksling av balansekapasitet eller deling av reserver,
 - g) analysere effektiviteten ved funksjonen for aktiveringsoptimering for balanseenergi fra frekvensgjenopprettingsreserver og eventuelt for balanseenergi fra erstatningsreserver.
3. Rapporten om balansering skal enten være på engelsk eller minst inneholde et sammendrag på engelsk.
4. Basert på tidligere offentliggjorte rapporter, skal den relevante reguleringsmyndigheten i samsvar med artikkel 37 i direktiv 2009/72/EF ha rett til å kreve endringer i strukturen og innholdet i neste TSO-rapport om balansering.

AVDELING VIII

NYTTE- OG KOSTNADSANALYSE

Artikkel 61

Nytte- og kostnadsanalyse

1. Dersom TSO-ene pålegges å utføre en nytte- og kostnadsanalyse i henhold til denne forordningen, skal de fastsette kriterier og metode for nytte- og kostnadsanalysen og framlegge dem for relevante reguleringsmyndigheter i samsvar med artikkel 37 i direktiv 2009/72/EF senest seks måneder før nytte- og kostnadsanalysen iverksettes. De relevante reguleringsmyndighetene skal ha rett til i fellesskap å kreve endringer av kriteriene og metoden.
2. Nytt- og kostnadsanalysen skal minst ta hensyn til
 - a) den tekniske gjennomførbarheten,
 - b) den økonomiske effektiviteten,
 - c) virkningen på konkurransen i og integrasjonen av balansemarkeder,
 - d) kostnadene og fordelene ved gjennomføringen,
 - e) virkningen på europeiske og nasjonale balansekostnader,
 - f) den potensielle virkningen på prisene på det europeiske markedet for elektrisk kraft,
 - g) TSO-enes og de balanseansvarliges evne til å oppfylle sine forpliktelser,
 - h) virkningen på markedsdeltakerne med hensyn til ytterligere tekniske krav eller IT-krav, vurdert i samarbeid med berørte parter.
3. Alle berørte TSO-er skal legge fram resultatene av nytte- og kostnadsanalysen til alle relevante reguleringsmyndigheter, sammen med et begrunnet forslag om hvordan eventuelle problemer som er kartlagt i nytte- og kostnadsanalysen, skal kunne løses.

AVDELING IX

UNNTAK OG OVERVÅKING

Artikkel 62

Unntak

1. En reguleringsmyndighet i samsvar med artikkel 37 i direktiv 2009/72/EF kan på anmodning fra en TSO eller på eget initiativ gi den berørte TSO-en unntak fra én eller flere bestemmelser i denne forordningen i samsvar med nr. 2–12.
2. En TSO kan søke om unntak fra følgende krav:
 - a) Fristene for når en TSO skal bruke de europeiske plattformene i henhold til artikkel 19 nr. 5, artikkel 20 nr. 6, artikkel 21 nr. 6 og artikkel 22 nr. 5.
 - b) Definisjonen av stengetiden for den integrerte planleggingsprosessen i en modell for sentralisert regulering i henhold til artikkel 24 nr. 5, og muligheten til å endre bud på den integrerte planleggingsprosessen i henhold til artikkel 24 nr. 6.
 - c) Det største volumet av utvekslingskapasitet mellom budområder som er tildelt i en markedsbasert prosess i samsvar med artikkel 41 nr. 2, eller en prosess basert på en analyse av økonomisk effektivitet i samsvar med artikkel 42 nr. 2.
 - d) Harmoniseringen av balanseavregningsperioden i henhold til artikkel 53 nr. 1.
 - e) Gjennomføringen av kravene i henhold til artikkel 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 54, 55, 56 og 57.
3. Unntaksprosessen skal være åpen, ikke-diskriminerende, upartisk, godt dokumentert og være basert på en grunnlagt søknad.
4. TSO-ene skal sende en skriftlig søknad om unntak til den relevante reguleringsmyndigheten minst seks måneder før anvendelsesdatoen for de bestemmelsene som det søkes om unntak fra.
5. En søknad om unntak skal inneholde følgende opplysninger:
 - a) De bestemmelsene som det søkes om unntak fra.
 - b) Ønsket unntaksperiode.
 - c) En detaljert plan og tidsplan for hvordan man vil ivareta og sikre gjennomføringen av de aktuelle bestemmelsene i denne forordningen etter utløpet av unntaksperioden.
 - d) En vurdering av følgene av unntaket det søkes om, på tilgrensende markeder.
 - e) En vurdering av mulige risikoer for integrasjonen av balansemarkeder i hele Europa som unntaket det søkes om, kan gi.
6. Den relevante reguleringsmyndigheten skal treffe en beslutning om en søknad om unntak innen seks måneder regnet fra dagen etter at den mottar søknaden. Denne fristen kan før den utløper, forlenges med tre måneder dersom den relevante reguleringsmyndigheten krever ytterligere informasjon fra den TSO-en som søker om unntak. Den forlengede fristen skal begynne å løpe når all informasjon er mottatt.
7. Den TSO-en som søker om unntak, skal innen to måneder etter slik søknad levere all ytterligere informasjon som den relevante reguleringsmyndigheten ber om. Dersom TSO-en ikke leverer den informasjonen det bes om innen nevnte frist, skal søknaden om unntak anses å være trukket tilbake, med mindre noe av følgende skjer innen fristen utløper:
 - a) Den relevante reguleringsmyndigheten beslutter å gi en forlengelse.
 - b) TSO-en underretter, med en begrunnet innstilling, den relevante reguleringsmyndigheten om at søknaden om unntak er fullstendig.
8. Ved vurderingen av søknaden om unntak eller før det gis unntak på eget initiativ, skal den relevante reguleringsmyndigheten ta hensyn til følgende forhold:
 - a) Vanskelighetene knyttet til gjennomføringen av den eller de aktuelle bestemmelsene.
 - b) Risikoene og følgene av den eller de aktuelle bestemmelsene med hensyn til driftssikkerhet.
 - c) De tiltakene som treffes for å lette gjennomføringen av den eller de aktuelle bestemmelsene.
 - d) Virkningene av manglende gjennomføring av den eller de aktuelle bestemmelsene med hensyn til likebehandling og konkurranse med andre europeiske markedsdeltakere, særlig når det gjelder etterspørselsfleksibilitet og fornybare energikilder.

- e) Virkningene på den generelle økonomiske effektiviteten og smart nettinfrastruktur.
 - f) Virkningene på andre planleggingsområder og de generelle følgene for integrasjonsprosessen for det europeiske markedet.
9. Den relevante reguleringsmyndigheten skal framlegge en begrunnet beslutning om en søknad om unntak, eller om et unntak gitt på eget initiativ. Dersom den relevante reguleringsmyndigheten gir et unntak, skal den angi hvor lenge det varer. Unntaket kan gis bare én gang for et tidsrom på høyst to år, bortsett fra for unntakene i nr. 2 bokstav c) og d), som kan gis til 1. januar 2025.
10. Den relevante reguleringsmyndigheten skal meddele sin beslutning til TSO-en, byrået og Europakommisjonen. Beslutningen skal også offentliggjøres på dens nettsted.
11. De relevante reguleringsmyndighetene skal føre et register over alle unntak de har gitt eller avslått, og skal gi byrået et ajourført og konsolidert register minst hver sjettede måned, samt at en kopi av dette skal gis til ENTSO-E.
12. Registeret skal særlig inneholde
- a) de bestemmelsene som det gis eller avslås unntak fra,
 - b) innholdet i unntaket,
 - c) årsakene til at unntaket gis eller avslås,
 - d) konsekvensene av at unntaket gis.

Artikkel 63

Overvåking

1. ENTSO-E skal overvåke gjennomføringen av denne forordningen i samsvar med artikkel 8 nr. 8 i forordning (EF) nr. 714/2009. ENTSO-Es overvåking av gjennomføringen av denne forordningen skal minst omfatte følgende:
- a) Utarbeidingen av den europeiske rapporten om integrasjon av balansemarkeder i henhold til artikkel 59.
 - b) Utarbeidingen av en rapport om overvåking av gjennomføringen av denne forordningen, herunder virkningen på harmoniseringen av gjeldende regler som har til formål å lette markedsintegrasjonen.
2. ENTSO-E skal legge fram en overvåkingsplan for de rapportene som skal utarbeides, samt eventuelle oppdateringer, for byrået for uttalelse senest seks måneder etter ikrafttreddelsen av denne forordningen.
3. Byrået skal i samarbeid med ENTSO-E innen tolv måneder etter ikrafttreddelsen av denne forordningen utarbeide en liste over de relevante opplysningene som ENTSO-E skal oversende til byrået i samsvar med artikkel 8 nr. 9 og artikkel 9 nr. 1 i forordning (EF) nr. 714/2009. Listen over relevante opplysninger kan bli oppdatert. ENTSO-E skal vedlikeholde et omfattende digitalt dataarkiv i standardisert format med de opplysningene som byrået krever.
4. Alle TSO-er skal oversende til ENTSO-E de opplysningene som er nødvendige for å kunne utføre oppgavene nevnt i nr. 1 og 3.
5. Markedsdeltakerne og andre organisasjoner som berøres av integrasjonen av balansemarkedene for elektrisk kraft, skal på felles anmodning fra byrået og ENTSO-E legge fram for ENTSO-E de opplysningene som er nødvendige for å gjennomføre overvåkingen i samsvar med nr. 1 og 3, med unntak av de opplysningene som de relevante reguleringsmyndighetene i samsvar med artikkel 37 i direktiv 2009/72/EF, byrået eller ENTSO-E allerede har innhentet som følge av deres respektive overvåkingsoppgaver.

AVDELING X

OVERGANGS- OG SLUTTBESTEMMELSER

Artikkel 64

Overgangsbestemmelser for Irland og Nord-Irland

Med unntak av deltakelse i utviklingen av vilkårene eller metodene, der de respektive fristene skal gjelde, skal kravene i denne forordningen gjelde for Irland og Nord-Irland fra 31. desember 2019.

*Artikkel 65***Ikrafttredelse**

1. Denne forordningen trer i kraft den 20. dagen etter at den er kunngjort i *Den europeiske unions tidende*.
2. Artikkel 14, 16, 17, 28, 32, 34–36, 44–49 og 54–57 i denne forordningen får anvendelse ett år etter ikrafttredelsen av denne forordningen.

Denne forordningen er bindende i alle deler og kommer direkte til anvendelse i alle medlemsstater.

Utfærdiget i Brussel 23. november 2017.

For Kommisjonen
Jean-Claude JUNCKER
President
